

**Protokół Nr 27/18
z posiedzenia Komisji Zdrowia
i Pomocy Społecznej
Rady Miejskiej w Szubinie
z dnia 11 kwietnia 2018 r.**

Dnia 11 kwietnia 2018 roku w siedzibie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szubinie przy ul. Kcyńskiej 34 w godzinach od 15.00 do 16.05 odbyło się posiedzenie Komisji Zdrowia i Pomocy Społecznej Rady Miejskiej w Szubinie.

Członkowie Komisji o posiedzeniu zostali poinformowani przez pracownika biura rady mailowo.

Lista obecności członków Komisji stanowi **załącznik nr 1** do protokołu.

Lista obecności zaproszonych gości stanowi **załącznik nr 2** do protokołu.

Tematem posiedzenia było:

1. Omówienie materiałów na sesję.
2. Sprawy bieżące.

Protokolantem na posiedzeniu była pani **Aleksandra Łuczak** – pracownik Referatu Organizacyjnego i Promocji Urzędu Miejskiego w Szubinie.

W posiedzeniu uczestniczyli pan **Artur Michalak** – Burmistrz Szubina, pani **Renata Michalak** – Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Przewodniczący komisji pan **Stanisław Wypych** przywitał obecnych i przedstawił porządek posiedzenia, który komisja przyjęła bez uwag. Poprosił panią **Renatę Michalak** o przedstawienie **sprawozdania z działalności MGOPS, sprawozdania z realizacji „Programu wspierania rodziny dla Gminy Szubin za rok 2017” oraz sprawozdania z realizacji „Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla gminy Szubin za rok 2017”**. Sprawozdania stanowią **załączniki nr 3, 4 i 5**. Pani Dyrektor powiedziała, że obszar działania ośrodka pomocy społecznej jest bardzo duży. Dodała, że część pracy związanej z zeszłoroczną nawałnicą spadła na pracowników MOPS-u. Prace odbywały się w okresie urlopowym, dlatego do dnia dzisiejszego weryfikowane są wydatki z tym związane. Większość spraw zostało uregulowanych, jest tylko jedno odwołanie od decyzji, ale to ze względu na zmianę sytuacji materialnej wnioskodawcy.

Pan **Henryk Sowa** uznał, że pracownicy są odpowiednio przygotowani do wykonywania swoich obowiązków. Następnie komisja dyskutowała o skutkach nawałnicy i czynnościach podjętych przez MGOPS.

Pan **Przewodniczący** zapytał, jakie są perspektywy na wybudowanie domu pokoleń w Szubinie.

Burmistrz Szubina odpowiedział, że w tym roku ma zostać opracowana koncepcja, ponieważ projektów unijnych na budowę takiego budynku nie ma. Obecnie jest dofinansowanie na adaptację lub modernizację budynku. W planach jest wybudowanie kompleksowo domu pokoleń i budynku socjalnego.

Pani **Alina Kokocińska** zapytała, czy w nowopowstałych mieszkaniach będzie limit lat na jego zamieszkanie.

Pan **Burmistrz** wyjaśnił, że z tym jest problem. Jednocześnie dodał, że mieszkania komunalne ulegają szybkiej degradacji, a to niesie za sobą duże koszty ich utrzymania dla gminy Szubin.

Pani **Dyrektor MGOPS** powiedziała, że są problemy lokalowe w budynku MGOPS i brakuje miejsca do pracy. Pani dodała, że przybywa podopiecznych, a co za tym idzie także zadań i pracowników ich obsługujących. Dodała także, że w ramach pracy ośrodka pomocy społecznej organizowane są wyjazdy dla dzieci i całych rodzin objętych opieką asystenta rodzinnego. Nadmieniła, że w ramach realizowanego projektu wnioskowała o podwyżki dla swoich pracowników, ponieważ zakres pracy pracowników jest bardzo duży, a pensje niskie.

Pan **Dawid Rzeski** powiedział, że praca pracownika socjalnego jest bardzo ciężka.

Pani Dyrektor dodała, że także praca opiekunek jest bardzo ciężka i niewdzięczna. Muszą one znosić trudy pracy ze starszymi ludźmi. Pani Dyrektor dodała, że obecnie w MGOPS pracuje 58 osób na umowę o pracę i ok. 40 osób na umowę zlecenie, jako opiekunki lub w ramach pomocy sąsiedzkiej. Problem jest jedynie z obsadzeniem stanowisk dla opiekunek, ponieważ rezygnują z pracy ze względu na trudności w opiece z podopiecznymi.

Pan **Przewodniczący** zapytał, czy ze wsparcia MGOPS korzystają także rodziny niezależne finansowo, które chcą opieki dla starszej osoby.

Pani **Dyrektor** odpowiedziała, że taka możliwość jest, bo osoby chore i starsze nie mogą zostać same na cały dzień. Wtedy opłata wynosi 15 zł za godzinę.

Komisja zaopiniowała powyższe 3 sprawozdania pozytywnie.

W następnej części posiedzenia pani **Sekretarz Gminy - Renata Kabulla** przedstawiła **projekt uchwały w sprawie podziału gminy Szubin na stałe obwody głosowania**. Pan Burmistrz zaproponował podział na 19 obwodów do głosowania. Uchwała ta konsultowana była z biurem wyborczym. Stały obwód głosowania powinien obejmować od 500 do 4000 mieszkańców. Pani **Renata Kabulla** dodała, że problem będzie w lokalach, które nie są w zasobach Urzędu Gminy, ponieważ mogą nie skończyć swojej pracy do poniedziałku, a część lokali znajduje się w szkołach i przedszkolach. Będą podejmowane rozmowy, co w takiej sytuacji zrobić. Lokale wyborcze zostaną wyposażone w kamery i cała praca komisji będzie nagrywana.

Pan **Przewodniczący** powiedział, że przez wprowadzone zmiany będą to kosztowne i trudne do przygotowania wybory. Ponadto pan Przewodniczący zapytał, co się stanie po wyborach z monitoringiem.

Pani **Renata Kabulla** wyjaśniła, że zostanie on zdeponowany w urzędzie. Dodała, że nowa ustawa z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych wprowadzi obowiązek imiennego zapisywania wyników głosowania nad poszczególnymi uchwałami. W ustawie tej jest zapisane, że kamery z lokalów wyborczych będą mogły być użyczone burmistrzowi do nagrywania i transmitowania obrad Rady Gminy. Zmianie ulegnie także Statut Gminy, ponieważ zostanie utworzona obligatoryjna Komisja Skarg i Wniosków. Następnie pani Sekretarz przedstawiła, jakie jeszcze zmiany wprowadza powyższa ustawa oraz zmiany dotyczące szacowania szkód łowieckich do których zobligowani zostali sołtysi. Ustawa dotycząca szkód łowieckich budzi wiele kontrowersji i nie wyjaśnia wielu kwestii.

Komisja zaopiniowała **projekt uchwały w sprawie podziału gminy Szubin na stałe obwody głosowania** pozytywnie.

Pozostając przy głosie pani **Renata Kabulla** omówiła **projekt uchwały w sprawie uchwalenia Statutu Osiedla Bydgoskiego**. Powiedziała, że odbyły się konsultacje podczas których mieszkańcy odnieśli się pozytywnie od wprowadzanych zmian. Zmieniły się nazwa ulicy 11 stycznia i Szenwalda. W związku z tym, że w statucie wymienione są nazwy ulic, dlatego wymagana była zmiana statutu.

Komisja zaopiniowała powyższy projekt pozytywnie.

Następnie **Sekretarz** przedstawiła trzy uchwały **w sprawie nadania Medalu Honorowego Sędziwoja z Szubina** pani Elżbiecie Bogumile Szubertowskiej, Janowi Marianowi Kasprzakowi i Janowi Monarcha.

Komisja zaopiniowała powyższe projekty pozytywnie.

Następnie pani **Sekretarz** powiedziała, że zostanie powołana komisja doraźna, a na przewodniczącą została wybrana pani Wioletta Borys-Stachowiak.

Komisja zaopiniowała **projekt uchwały w sprawie powołania komisji doraźnej** pozytywnie.

Po wyczerpaniu porządku posiedzenia przewodniczący komisji podziękował wszystkim za obecność i zakończył spotkanie.

Na tym posiedzenie komisji oraz protokół zakończono.

Protokolant

Aleksandra Łuczak

Przewodniczący Komisji

Stanisław Wypych

Rada Miejska w Szubinie

LISTA OBECNOŚCI CZŁONKÓW KOMISJI

Załącznik Nr¹.....
do protokołu Nr^{27/18}.....
z dnia^{11.04.2018r.}.....

Posiedzenie Komisji Zdrowia i Pomocy Społecznej Rady Miejskiej w Szubinie 11 kwietnia 2018 r.

Ip.	Imię i nazwisko	Funkcja	Podpis
1.	Stanisław Wypych	Przewodniczący Komisji	
2.	Sławomir Berka	Członek Komisji	
3.	Alina Kokocińska	Członek Komisji	
4.	Dawid Rzeski	Członek Komisji	
5.	Henryk Sowa	Członek Komisji	

Rada Miejska w Szubinie

LISTA OBECNOŚCI GOŚCI

Załącznik Nr 2
do protokołu Nr 27/18
dnia 11. 04. 2018 r.

Posiedzenie Komisji Zdrowia i Pomocy Społecznej
Rady Miejskiej w Szubinie
11 kwietnia 2018 r.

Ip.	Imię i nazwisko	Funkcja	Podpis
1.	Artur Michalak	Burmistrz Szubina	
2.	Wiesław Stepczyński	Zastępca Burmistrza Szubina	—
3.	REKATA MICHALAK	DYREKTOR MGOPS	
4.	Zemek Koballe	Sejreken Gminy	
5.			
6.			
7.			

Wpis na niniejszą listę obecności jest równoznaczny z wyrażeniem zgody na ujęcie streszczenia wypowiedzi w protokole wraz z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowi wyrażenie zgody na przetwarzanie danych osobowych w zakresie działalności samorządu terytorialnego.

Urząd Miejski w Szubinie, ul. Kcyńska 12, 89-200 Szubin,
tel. 52 391-07-00, fax 52 384-80-71,
www.szubin.pl, www.bip.szubin.pl, um@szubin.pl

Załącznik Nr 3
do protokołu Nr 27/18
z dnia 11.04.2018r.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MGOPS W SZUBINIE ZA ROK 2017

**SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI MIEJSKO-GMINNEGO
OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
W SZUBINIE
ZA ROK 2017**

„Możesz pokazać ludziom możliwości,
ale oni sami muszą chcieć je wykorzystać...”

Szubin, marzec 2018

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MGOPS W SZUBINIE ZA ROK 2017

Spis treści

strona

Wprowadzenie	str.3
I. DZIAŁANIA MGOPS W ZAKRESIE INTEGRACJI SPOŁECZNEJ	str.4
1. Poziom i struktura wydatków MGOPS w roku 2017	str.5
2. Obszary marginalizacji i wykluczenia społecznego klientów pomocy społecznej	str.7
3. System finansowego wsparcia rodzin	str.9
3.1. Świadczenia pomocy społecznej	str.9
3.2. Usługi opiekuńcze	str.12
4. Reintegracja społeczna i zawodowa bezrobotnych	str.13
4.1. Prace społecznie użyteczne	str.13
5. Ograniczanie skutków bezdomności	str.13
5.1. Schroniska i noclegownie	str.14
6. Stymulacja zmian funkcjonowania rodziny	str.15
6.1. Praca socjalna z rodziną	str.15
6.2. Projekty socjalne	str.17
II. POTRZEBY MGOPS NA ROK 2018-2019	str.19
1. Potrzeby Ośrodka	str.18
Podsumowanie	str.23

Wprowadzenie

MGOPS w Szubinie jest instytucją odpowiedzialną za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz kreowanie lokalnej polityki społecznej na poziomie gminy. Jest głównym inicjatorem działań o charakterze pomocowym, aktywizującym oraz integrującym różnorodne środowiska na rzecz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Przedstawiamy sprawozdanie ukazujące działania realizowane w 2017 roku. Za nami kolejny okres dynamicznych zmian i pracy w obszarze pomocy i integracji społecznej. Trwały w tym okresie prace nad zmianami w ustawie o pomocy społecznej, z tym związanymi ze standaryzacją usług (w zakresie bezdomności). Modyfikacji uległo także wiele innych aktów prawnych, rzutujących na funkcjonowanie ośrodka i sytuację osób objętych jego wsparciem (np. ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wprowadzenie nowych świadczeń dla rodzin oraz ich weryfikacja przez pracowników socjalnych, nowy przepis dot. rodzinnego wywiadu społecznego oraz centralizacja VAT czy uchwalenie Programu „Za Życiem” i wdrożenie od 1 stycznia 2017r.) oraz zdarzenie noszące znamiona klęski żywiołowej w sierpniu 2017r.

Ośrodek skutecznie i konsekwentnie rozbudowywał współpracę z podmiotami, partnerami – zarówno wśród instytucji jak i organizacji, przekładającą się m.in. na realizację wspólnych przedsięwzięć w oparciu o formułę partnerstwa, pracownicy Ośrodka zaangażowani byli również w proces tworzenia dokumentów o charakterze strategicznym, planistycznym m.in. Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2023 dla Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenia Partnerstwo dla Krajny i Pałuk, „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie Powiatu Nakielskiego na lata 2017-2021”, „Programu służącego działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w powiecie nakielskim na lata 2017-2020”. Ośrodek udzielał informacji sprawozdawczych z realizacji tych programów na terenie Gminy Szubin.

Na skuteczność realizowanych przez Ośrodek zadań rzutowały działania nakierowane na podnoszenie profesjonalizmu pracowników Ośrodka (w tym m.in. poprzez szkolenia, dokształcanie w formie studiów, kursów). Duże znaczenie miały także działania ułatwiające dostęp do oferty wsparcia MGOPS mieszkańcom Szubina.

Oddając w Państwa ręce niniejsze sprawozdanie zapewniamy, iż pracownicy MGOPS w Szubinie przywiązują dużą uwagę do pracy ukierunkowanej na rozwój skutecznego i spójnego systemu pomocy i wsparcia na rzecz mieszkańców naszej gminy.

Zachęcamy do zapoznania się z poniższym sprawozdaniem, deklarując wszechstronną współpracę w przypadku pojawienia się pytań lub wątpliwości.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MGOPS W SZUBINIE ZA ROK 2017

Niniejszym dokumentem Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szubinie przedstawia Radzie Miejskiej w Szubinie działania Ośrodka w roku 2017 oraz potrzeby w zakresie pomocy społecznej na rok 2018 i 2019. Obowiązek przedstawienia rocznego sprawozdania z działalności Ośrodka wynika z treści art.110 ust.9 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2017, poz.1769 ze zm.)

Działalność MGOPS w Szubinie w roku 2017 wpisala się w ramy lokalnej polityki społecznej poprzez realizację głównych zamierzeń, zawartych w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Szubina, przyjętej na lata 2014-2025 Uchwałą Rady Miejskiej Nr LII/413/14 z dnia 28 października 2014 roku. Dokument ten sprecyzował długofalowe kierunki działań miasta i gminy w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Ograniczenie marginalizacji osób i rodzin poprzez wspieranie ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, a także zapobieganie i przeciwdziałanie sytuacjom utrudniającym życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem, stanowiły ustawowy cel działania Ośrodka w roku 2017. Różnorodne instrumenty pomocy pieniężnej i niepieniężnej z zakresu pomocy społecznej, dodatków mieszkaniowych, świadczeń rodzinnych oraz pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz Program 500+ stworzyły spójny system działań interwencyjnych Gminy w realizacji polityki społecznej.

Rozmiar interwencji socjalnej Ośrodka zależy od zmiennych uwarunkowań społeczno-gospodarczych miasta i gminy. Warunki te tworzą swoistą mapę procesów, na tle której uwidaczniają się obszary czynników ryzyka socjalnego. Dla skali działań Ośrodka w roku 2017 istotne znaczenie miały m.in. czynniki demograficzne gminy oraz możliwości lokalnego rynku pracy, stan finansów państwa i gminy.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku Gminę i Miasto Szubin zamieszkiwało 23.870 mieszkańców, co oznacza stały wzrost w tym zakresie.

Czynnikiem, który od wielu lat determinuje poziom interwencji socjalnej Ośrodka jest sytuacja na szubińskim rynku pracy. Dane statystyczne wskazują na tendencję malejącą stopy bezrobocia – 13,2% (w 2016-15,9%), gdzie stopa bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim wyniosła 10,0 % (w 2016-12,1%) a w kraju 6,6% (w 2016- 8,3%), to nadal jest czynnikiem ryzyka socjalnego. Poziom bezrobocia to czynnik, który determinuje rozmiary interwencji socjalnej i rodzaje działań integracyjnych Ośrodka.

W sprawozdaniu przedstawiono aktywność Ośrodka, najbardziej istotną w procesie przeciwdziałania zjawiskom marginalizacji i wykluczenia społecznego. Wyróżniono aspekt finansowy realizacji powierzonych zadań, a także instrumenty oddziaływania Ośrodka wg kategorii istotności obszarów problemowych, zdiagnozowanych na tle ogólnej analizy sytuacji odbiorców systemu pomocy socjalnej. Zakres przedmiotowy udzielanej pomocy socjalnej został zdeterminowany wystąpieniem czynników ryzyka socjalnego czyli sytuacji, które trwając w czasie wywołują niekorzystne skutki dla funkcjonowania osób i rodzin, których beneficjenci systemu nie mogą w sposób samodzielny pokonać przy wykorzystaniu własnych uprawnień, możliwości i zasobów.

Dokument opisuje również zdiagnozowane potrzeby społeczności lokalnej w zakresie pomocy społecznej na rok 2018 i 2019.

I. DZIAŁANIA MGOPS W ZAKRESIE INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szubinie funkcjonuje jako samorządowa jednostka organizacyjna pomocy społecznej. Podstawowym trzonem jego działalności jest realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej w oparciu o instrumenty, określone w ustawie o pomocy społecznej, ustawie o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, a więc podejmowanie takich działań, których celem jest udzielanie osobom różnych form wsparcia, pozwalających na przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie samodzielnie pokonać przy wykorzystaniu własnych umiejętności, możliwości, zasobów i uprawnień zmierzających do ich usamodzielnienia.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MGOPS W SZUBINIE ZA ROK 2017

Zgodnie z postanowieniami Statutu Ośrodek realizuje zadania pomocy społecznej poprzez: realizację szeregu ustaw oraz tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej, przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń, pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz świadczenie pracy socjalnej. W myśl postanowień Statutu Ośrodek może realizować inne zadania, powierzone mu przez właściwe organy na podstawie ustaw czy innych właściwych przepisów tak jak było w 2017r. gdy Ośrodek został zobowiązany do obsługi osób poszkodowanych w nawałnicy sierpień – 2017 r. poprzez wypłaty świadczeń i wsparcie psychologiczne dla osób wymagających tej pomocy.

1. Poziom i struktura wydatków MGOPS

Finansowa realizacja zadań Ośrodka w roku 2017 wykazuje tendencję wzrostową. Wydatki Ośrodka w roku 2017 w łącznej wysokości – 11.336.687 zł stanowią 138% wydatków z roku ubiegłego. Analizę porównawczą wydatków w latach 2016-2017 w poszczególnych działach klasyfikacji budżetowej przedstawia zestawienie poniżej.

Tabela 1. Dynamika wzrostu wydatków MGOPS w latach 2016-2017

Dział klasyfikacji budżetowej	Wydatki		Dynamika zmian w %
	2016 rok	2017 rok	
	1	2	3= 2:1
Ochrona zdrowia	1.412	1.745	124
Pomoc społeczna	8.228.063	11.334.942	138
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0	0	0
Razem	8.229.475	11.336.687	138

Źródło: opracowanie własne

Wzorem lat ubiegłych wydatki Ośrodka w roku 2017 finansowane były z różnych źródeł:

- z budżetu państwa – w kwocie – 3.326.215 zł.
- z budżetu gminy – w kwocie – 8.010.463 zł.

Udział procentowy źródeł finansowania wydatków MGOPS w roku 2017 wskazuje na dominującą rolę budżetu gminy.

Łączna kwota wydatków w roku 2017 obejmuje realizację zadań zleconych w wysokości – 3.326.224 zł. oraz zadań własnych w wysokości – 8.010.463 zł. Szczegółową strukturę wydatków uwzględniającą rodzaje realizowanych zadań przedstawia zestawienie poniżej.

Tabela 2. Struktura wydatków MGOPS w 2017 w podziale na zadania

Dział	Rozdz.	Wyszczególnienie	Wykonanie łącznie	Dotacja + refundacje	Wkład własny
851		Ochrona zdrowia	1.754	1.754	
	85195	Pozostała działalność	1.754	1.754	
852		Pomoc społeczna	10.994.008	6.505.232	4.488.776
	85202	Domy pomocy społecznej	944.867		944.867
	85205	Przeciwdziałanie przemocy	4.072		4.072

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MGOPS W SZUBINIE ZA ROK 2017

	85213	Składki na ubezpieczenia zdrowotne opłacane za świadczeniobiorców	50.217	50.217	
	85214	Zasilki i pomoc w naturze	1.309.394	985.743	323.651
		w tym: zasilki okresowe	985.743	985.743	
		w tym: zasilki celowe	173.763		173.763
		w tym: zasilki na zdarzenia losowe	44.800		44.800
		w tym: schronienia	105.088		105.088
	85216	Zasilki stałe	562.848	562.848	
	85219	Ośrodki pomocy społecznej	1.744.740	444.654	1.300.087
	85228	Usługi opiekuńcze	2.323.676	736.060	1.587.615
		w tym: specjalistyczne usługi opiekuńcze	778.100	736.060	42.040
	85230	Pomoc w zakresie dożywiania	1.266.867	999.918	266.948
		Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” - zasiłek	1.001.505	949.918	51.586
		Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania - posiłek	248.414	50.000	198.414
		Program osłonowy na posiłek	16.949		16.949
	85278	Usuwanie skutków zdarzeń losowych	2.669.410	2.588.410	
		KGHM, Gmina Lubsza, Gmina Jaworzna	81.000	+ 81.000	
	85295	Pozostała działalność	117.917	56.381	61.536
		Prace społecznie użyteczne	94.098	+56.381	37.717
		Gminny program aktywności fizycznej seniorów	21.579		21.579
		Forum seniora	2.240		2.240
855		Rodzina	340.925	90.616	250.309
	85504	Wsparcie rodzin	272.205	29.903	181.589
		w tym z Funduszu Pracy	60.713	+60.713	
		w tym prowadzenie placówki wsparcia dziennego	28.402		28.402
	85508	Rodziny zastępcze	68.720		68.720
		Razem	11.336.687	6.597.602	4.739.085

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MGOPS W SZUBINIE ZA ROK 2017

Źródło: opracowanie własne

Niektóre zadania własne z zakresu pomocy społecznej były wzorem lat ubiegłych dofinansowane z budżetu państwa. Dofinansowanie to objęło m.in. zasiłki okresowe i zasiłki stałe z pomocy społecznej, realizację programu pomocy państwa w dożywianiu oraz utrzymanie ośrodka pomocy społecznej oraz pomoc państwa dla poszkodowanych w nawałnicy - sierpień 2017. Łączna wartość dofinansowania z budżetu państwa do zadań własnych w roku 2017 wyniosła 6.597.602 zł.

Środki finansowe, którymi MGOPS dysponował w roku 2017 stworzyły fundamenty dla różnorodnej działalności Ośrodka w obszarze możliwości zastosowania świadczeń pieniężnych, pomocy w naturze i usługach, adekwatnych do potrzeb zdiagnozowanych w rodzinach beneficjentów Ośrodka.

2. Obszary marginalizacji i wykluczenia społecznego klientów pomocy społecznej

Wykluczenie społeczne zdefiniowane zostało w kategorii problemu społecznego jako skrajny wyraz marginalizacji osób i rodzin. Jego efektem jest brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa ludzi w wielu ważnych aspektach życia społecznego.

W roku sprawozdawczym pomocą społeczną objęto łącznie **1.042** rodzin, liczących 2.733 członków.

Analizę liczby rodzin, objętych działaniami pomocy społecznej w latach 2015-2016 – 2017 wg kryterium rodzaju udzielonej pomocy przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2015 – 2016 - 2017

Wyszczególnienie	2015 rok	2016 rok	2017 rok
	3	4	5
1.Ogólna liczba rodzin objętych pomocą społeczną ośrodka	1174	1153	1042
2.Liczba rodzin objętych pomocą finansową i naturze	1120	1073	1012
3.Liczba rodzin objętych pracą socjalną	54	80	53
4. Liczba osób objęta kontraktami socjalnymi	69	73	57

Źródło: opracowanie własne

Z przedstawionego zestawienia wynika, że w roku 2017 ogólna liczba rodzin beneficjentów pomocy społecznej zmieniła się w stosunku do roku poprzedniego. Tendencję zniżkową wykazują wszystkie wymienione kryteria.

Populacja rodzin korzystających z pomocy społecznej jest zróżnicowana. Różnorodność dotyczy zarówno struktury wiekowej beneficjentów, liczebności gospodarstw domowych, typów rodzin, a także obszarów problemowych określanych mianem dysfunkcji rodziny.

Analiza struktury rodzin beneficjentów pomocy społecznej pod kątem liczby osób tworzących gospodarstwo domowe wskazuje, że liczną grupę stanowią gospodarstwa jednoosobowe. W roku 2017 odnotowano 166 takie rodziny.

Przedstawione dane wskazują, że gospodarstwa 1 i 2-osobowe są najbardziej narażone na ryzyko trudności życiowych, których samodzielnie nie są w stanie pokonać, co decyduje o konieczności wejścia w system pomocy społecznej.

Rodzaj gospodarstwa domowego nie jest jedynym czynnikiem ryzyka socjalnego. Wśród rodzin objętych pomocą społeczną znaczącą pozycję w roku 2017 zajmują rodziny z dziećmi. W utrzymującej się ogólnej liczbie beneficjentów pomocy społecznej w roku 2017 odnotowano zmiany liczby określonych typów rodzin w stosunku do roku poprzedniego. Zestawienie tabelaryczne poniżej obrazuje dynamikę zmian.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MGOPS W SZUBINIE ZA ROK 2017

Tabela 4. Wybrane typy rodzin objęte pomocą w latach 2015-2016-2017

Typ rodziny	ROK 2015		Rok 2016		ROK 2017	
	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
	1	2	3	4	5	6
rodziny z dziećmi, w tym:	560	2265	501	2048	472	1896
rodziny z 1 dzieckiem	204	612	177	531	164	492
rodziny niepełne, w tym:	167	466	141	398	135	393
rodziny z 1 dzieckiem	88	176	69	138	57	114
rodziny emerytów i rencistów, w tym:	259	475	273	472	280	461
prowadzące 1-osobowe gospodarstwo domowe	143	143	158	158	166	166
liczba rodzin ogółem	1174	3153	1153	3006	1042	2733

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-03 za rok 2015 i 2016 i 2017

Czynnikami, które stanowią ryzyko marginalizacji lub dowód wykluczenia społecznego są obszary problemowe, zdiagnozowane w rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Obszary te wpływają destruktywnie na funkcjonowanie rodziny. Tabela poniżej przedstawia zdiagnozowane w roku 2017 powody, trudności życiowe rodzin, uzasadniające przyznanie pomocy.

Tabela 5. Powody przyznania pomocy społecznej rodzinom w roku 2017

Powód trudnej sytuacji życiowej	2017		
	liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Udział % w ogólnej liczbie rodzin
ubóstwo	733	2042	70
długotrwała, ciężka choroba	608	1427	58
bezrobocie	486	1405	47
niepełnosprawność	401	982	38
alkoholizm	57	98	5
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, w tym:	205	734	20
rodziny niepełne	146	472	15
rodziny wielodzietne	44	248	5
bezdomność	36	40	3
ochrona macierzyństwa	211	1000	20
trudności po zwolnieniu z ZK	14	26	1
przemoc w rodzinie	4	12	0,4
zdarzenie losowe	21	54	2
Faktyczna liczba	1042	2733	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-03

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MGOPS W SZUBINIE ZA ROK 2017

Z przedstawionych danych wynika, że od wielu lat najpoważniejszą trudnością życiową klientów pomocy społecznej jest ubóstwo, obejmujące 70% rodzin (kryterium dochodowe dla osoby w rodzinie 514 zł i 634 zł dla osoby samotnej). Kolejnymi poważnymi obszarami problemów są: długotrwała choroba, bezrobocie i niepełnosprawność.

Zdiagnozowane obszary problemowe w rodzinach ubiegających się o pomoc generują działania, zapobiegające dalszej deprywacji potrzeb i pogłębianiu się niekorzystnych zjawisk. W tym kontekście fundamentalnego znaczenia nabierają działania Ośrodka zapobiegające marginalizacji i wykluczeniu, a także wspomagające ponowne włączenie się osób już wykluczonych w główny nurt życia społeczności lokalnej. Umożliwia to system finansowego wsparcia dla rodzin oraz szeroki wachlarz działań w ramach pracy socjalnej.

3. System finansowego wsparcia rodzin

3.1 Świadczenia pomocy społecznej

Najniższy poziom dochodów posiadanych przez rodzinę określa grupę beneficjentów pomocy społecznej. Grupa ta pomimo wsparcia funkcji ekonomicznej rodziny poprzez fundusz alimentacyjny, dodatki mieszkaniowe, świadczenia rodzinne, Program 500+ w dalszym ciągu wykazuje cechy niedostatku i ubóstwa, które rodzą realne zagrożenie wystąpienia zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego.

W roku 2017 z pomocy społecznej w formie świadczeń pieniężnych i świadczeń w naturze korzystało łącznie **1042** rodzin (2733 osób w rodzinach) z terenu miasta i gminy Szubin. Poziom liczby korzystających rodzin w kolejnych miesiącach roku podlegał wahaniom. Najwyższy odnotowano w miesiącach styczniu i grudniu, najniższy w miesiącu lipcu.

Cykliczność systemu finansowego wspierania beneficjentów pomocy społecznej, powoduje, że spadek liczby beneficjentów przypada na miesiące sezonu letniego najprawdopodobniej z uwagi na prace dorywcze, sezonowe i inne.

Świadczenia pieniężne i w naturze uzupełniały deficyty budżetu domowego, służąc wszystkim członkom rodziny.

Wśród dominujących form świadczeń pieniężnych w roku 2017 dużą pozycję wydatkową zajmuje **zasiłek stały**, wspierający osoby niezdolne do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, pozostające w ubóstwie. Jest to świadczenie obowiązkowe, przysługujące w ściśle określonych sytuacjach. Osoba niepełnosprawna ubiegająca się o przyznanie tej formy pomocy musi posiadać co najmniej umiarkowany stopień niepełnosprawności, orzeczonej przez zespół ds. orzekania o niepełnosprawności, a także wykazać brak uprawnień do świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Dodatkowym warunkiem jest wysokość posiadanych dochodów, która ma wpływ na kwotę przyznawanego świadczenia, które w swej maksymalnej wysokości wynosiło – 604zł. W 2017r. korzystało 113 osób. Za 109 osób mających ustalone uprawnienie do zasiłku stałego i nie posiadające innego tytułu do ubezpieczenia zdrowotnego, Ośrodek opłacał **składki na ubezpieczenie zdrowotne w wysokości 9% pobieranego świadczenia**, które stanowiły gwarancję uzyskania świadczeń zdrowotnych z Narodowego Funduszu Zdrowia.

Z analizy przedstawionych danych wynika, że **zasiłek celowy** pozostaje ważnym instrumentem finansowego wsparcia rodzin. Korzystały z niego 995 rodzin. W roku 2017 zasiłek celowy przyznawano w zdecydowanej większości na zakup żywności. Wydatki na ten cel wyniosły 1.001.505 zł. co stanowiło 79% całości kosztów Programu. Waga tego świadczenia w roku 2017 jest konsekwencją realizacji wieloletniego programu państwa w zakresie dożywiania. Program dożywiania oprócz wypłaty zasiłków celowych na zakup posiłku lub żywności w celu jego przygotowania, przewidywał również realizację pomocy w formie posiłków we wszystkich placówkach oświatowych dla dzieci z terenu miasta i gminy Szubin do których uczęszczają dzieci z gminy Szubin (np.szkoly specjalne, internaty,

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MGOPS W SZUBINIE ZA ROK 2017

przedszkola) po podpisaniu stosownych porozumień. Oferenta wyłoniono w drodze rozstrzygnięć przetargowych, po raz kolejny wygrała Restauracja Staropolska z Kowalewa ceną za 4,20zł. W roku 2017 grupa 563 (w roku 2016 grupa 604, w 2015r.- 755) dzieci korzystała z gorącego posiłku. Pozostałe zasiłki celowe przeznaczane były m.in. na zakup leków, opału i energii elektrycznej, małe remonty pomieszczeń mieszkalnych, dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych. W 2017r. Ośrodek wsparł 21 rodziny, które zostały dotknięte zdarzeniem losowym, głównie były to pożary zajmowanych lokali bądź budynków mieszkalnych. Ogółem była to kwota 44,800 zł. W tej grupie znalazły się również rodziny, które nie posiadały uregulowanej kwestii prawnej własności do lokalu, który uległ uszkodzeniu w wyniku nawałnicy w sierpniu 2017r. lub szkody zostały ocenione na mniej niż 5% ogólnego uszkodzenia budynku.

Zasiłek okresowy w zdecydowanej większości przypadków był przyznawany z tytułu bezrobocia. W roku 2017 z tytułu bezrobocia zasiłki okresowe przyznano 331 rodzinom, co stanowiło 69 % wszystkich rodzin, objętych pomocą. Z tytułu długotrwałej choroby zasiłek okresowy przyznano – 82 rodzinom, z powodu niepełnosprawności - 67 rodzinom.

Analiza danych wskazuje również, że zasiłek okresowy poprzez kwotę wypłaconych świadczeń, był główną formą wsparcia gospodarstw domowych beneficjentów pomocy społecznej. Dynamikę wydatków na wypłatę świadczeń oraz liczby korzystających z nich osób w latach 2015-2016 -2017 przedstawia następujące zestawienie.

Tabela 6. Świadczenia pieniężne pomocy społecznej w latach 2015-2016-2017

forma pomocy	Rok 2015		ROK 2016		ROK 2017	
	liczba korzystających osób	kwota świadczeń w zł	liczba korzystających osób	kwota świadczeń w zł	liczba korzystających osób	kwota świadczeń w zł
	1	2	3	4	5	6
zasiłki stałe	116	462.750	113	528.666	113	562.848
zasiłki okresowe	623	1.307.273	573	1.198.604	480	985.743
posiłki dla dzieci w szkołach (w ramach programu)	718	280.630	604	253.564	531	248.414
sprawienie pogrzebu	2	6.000	0	0	0	0
opłaty za pobyt w domu pom.	30	681.927	27	815.134	33	944.866
składki zdrowotne	99	38.590	108	45.240	109	50.217
zasiłki celowe	724	693.175	765	1.097.579	995	1.309.394
Razem		3.470.309		3.938.787		4.101.482

Źródło: opracowanie własne

Usuwanie skutków klęski żywiołowej.

W dniu 11 sierpnia 2017 r. przeszła przez gminę Szubin nawałnica (burza z silnymi opadami deszczu i wichurą). Przez to zdarzenie Gmina Szubin została wpisana pod poz.23 w województwie kujawsko –pomorskim do Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 sierpnia 2017r. w sprawie gmin poszkodowanych w wyniku działania żywiołu w sierpniu 2017r. w których stosuje się szczególne zasady odbudowy, remontu i rozbiórek obiektów budowlanych (Dz.U. z 2017r. poz.1547). Gmina (ośrodki pomocy społecznej) realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kierowała się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Zgodnie z art. 110 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej. przy wydawaniu decyzji oraz wysokości udzielanej pomocy Ośrodek działał w oparciu o przekazane przez Wojewodę a zatwierdzone przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji „Zasady udzielania, ze środków rezerwy celowej budżetu państwa na przeciwdziałanie i usuwanie

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MGOPS W SZUBINIE ZA ROK 2017

skutków klęsk żywiołowych, pomocy finansowej w formie zasiłków celowych, o których mowa w ustawie o pomocy społecznej, dla rodzin lub osób samotnie gospodarujących, poszkodowanych w wyniku zdarzeń noszących znamiona klęsk żywiołowych” zatwierdzonych pismem z dnia 17-08-2017r znak: DOLiZK-IV-775-10/2017 z uwzględnieniem zmian do tychże zasad zatwierdzonych przy piśmie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29-08-2017r. znak DOLiZK-IV-775-20/2017. Zasady te określiły warunki przyznania pomocy na tę okoliczność. W wyniku zebrania niezbędnej dokumentacji w postaci wywiadów środowiskowych udzielono pomocy finansowej 294 rodzinom na łączną kwotę 1 022 031,00 zł oraz wypłacono świadczenia w formie zasiłków celowych z przeznaczeniem na odbudowę, remont lub modernizację budynków uszkodzonych powyżej 5% oceny procentowy udział uszkodzenia /zniszczenia budynku mieszkalnego lub gospodarczego dokonanej przez Zespół ds. szacowania strat składający się z przedstawicieli Powiatowego Nadzoru Budowlanego i przedstawicieli Gminy Szubin. Pomoc udzieloną dla tych rodzin przedstawia poniższa tabela.

Usuwanie skutków klęsk żywiołowych:	Ilość budynków objętych pomocą	Kwota wypłaconych świadczeń
Na budynki mieszkalne do 20 tysięcy złotych	48	422 896,00
Na budynki mieszkalne do 200 tysięcy złotych	12	454 833,00
Na budynki gospodarcze do 20 tysięcy złotych	72	475 350,00
Na budynki gospodarcze do 100 tysięcy złotych	9	213 300,00

Świadczenia te nie miały charakteru odszkodowania i nie stanowiły rekompensaty za straty poniesione w wyniku klęski żywiołowej. Świadczenia z pomocy społecznej mają jedynie umożliwić poszkodowanym zaspokojenie ich podstawowych potrzeb, których nie mogą zrealizować wskutek szkód powstałych w związku z klęską żywiołową w gospodarstwie domowym. Nie obyło się bez odwołań, głównie od decyzji odmownych których wydano 30. Dziesięć spraw skierowano do SKO w Bydgoszczy, który to organ utrzymał w mocy wydane decyzje odmowne. Jedna sprawa wróciła do ponownego rozpatrzenia i Ośrodek przyznał zasiłek z tyt.szkód poniesionych w budynkach gospodarczych przez nawałnice Obecnie czekamy na środki od Wojewody dla ostatecznego załatwienia. Jedną sprawę skierowano do WSA, ponieważ wnioskodawca nie zgadza się z orzeczeniem SKO. Teraz pracowników czeka okres rozliczenia fakturowego wydanych środków przez osoby poszkodowane, niektórych do 31 marca innych do 30 czerwca 2018r.

Gmina Szubin pozyskała również darowizny z Fundacji KGHM w wys.21.000zł., Gminy Lubsza w wys.10.000zł.oraz Miasta Jaworzna – 50.000zł. Środki te zostały rozliczone zgodnie z zawartymi umowami. Dużym wsparciem rzeczowym była pomoc ze strony Starostwa Powiatowego w Nakle nad Notecią, które pozyskało od sponsorów rzeczowych-cegły, stal, płytki, farby z przeznaczeniem dla poszkodowanych. Wszystkim darczyńcom serdecznie dziękujemy.

Domy pomocy społecznej

W roku 2017 skierowano do placówek opiekuńczych całodobowych 9 nowych podopiecznych – 5 zostało umieszczonych a jednocześnie 1 osoba zmarła. Obecnie tj. na dzień 1.03.2018r. 6 osób oczekuje na miejsce w dps - z tego 3 osoby z postanowienia sądowego o konieczności umieszczenia bez ich zgody. Przyczyny kierowania do domów pomocy społecznej tkwią w konieczności zagwarantowania im całodobowej opieki, której są pozbawione w miejscu zamieszkania głównie ze schorzeń wynikających ze zdrowia psychicznego. Ponadto skierowano na czas określony 1 osobę ze schorzeniem – stwardnienie rozsiane – do Ośrodka w Dąbkach celem rehabilitacji i usprawnienia. W załączeniu przedstawiono miesięczny koszt pobytu w DPS w 2017 i 2018 w których przebywają nasi mieszkańcy.

3.2 Usługi opiekuńcze

Osoby, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innych przyczyn wymagały pomocy innych osób, a były jej pozbawione, korzystały z niepieniężnej pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych, świadczonych w miejscu zamieszkania beneficjenta.

W roku 2017 usługami opiekuńczymi objęto 138 rodziny/osób (97 miasto + 41 gmina) oraz 61 osób (głównie dzieci) korzystało ze specjalistycznych usług opiekuńczych przeznaczonych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Do najważniejszych problemów ludzi starszych i niepełnosprawnych należy samotność i poczucie nieprzydatności. Prowadzą one do stopniowej marginalizacji i wykluczenia ze społeczności lokalnej. Prześlaniem niesionej przez ośrodek pomocy jest zapobieganie temu zjawisku, zwłaszcza wśród osób samotnych. Umożliwienie prawidłowego funkcjonowania podopiecznych Ośrodka w środowisku domowym to istota usług opiekuńczych. Większość beneficjentów nie dopuszcza możliwości spędzenia schyłku swojego życia w obcym miejscu. Opiekunki w większości są osobami z wieloletnim doświadczeniem w pracy z osobami niepełnosprawnymi i starszymi. Niejednokrotnie akceptacja ze strony podopiecznych jest tak duża, że traktowane są jak najbliżsi członkowie rodziny, a w przypadku osób samotnych często stają się nieformalnymi członkami rodziny. Ośrodek ściśle współpracuje z rodzinami, dążąc do maksymalnego ich zaangażowania w organizację opieki dla niepełnosprawnych beneficjentów. Współpraca ma zapewnić maksymalną kompensację malejącej wraz z wiekiem samodzielności zaspokajania potrzeb oraz ograniczanie barier społecznych.

Katalog wykonywanych usług dostosowany jest indywidualnie do potrzeb podopiecznego. Zakres czynności opiekunki każdorazowo zatwierdza Dyrektor. Zapewnienie pomocy przy czynnościach higieniczno-pielęgnacyjnych dotyczy ok. 80% beneficjentów usług. Dokonywanie zakupów oraz przygotowanie lub dostarczenie posiłków do miejsca zamieszkania świadczone jest 70 % podopiecznym. Wskazany zakres usług dotyczy wszystkich podopiecznych w wieku 80 lat i starszych. W pozostałych grupach wiekowych osób dorosłych występują powyższe czynności, ale nie zawsze łącznie. Część klientów wymaga pomocy tylko w czynnościach higieniczno-pielęgnacyjnych, inni zaś w sprawach związanych z zaopatrzeniem w żywność, przygotowaniem posiłków, utrzymaniem czystości mieszkania, paleniem w piecu i zaopatrzeniem w węgiel, wykonywaniem zabiegów zleconych przez lekarza oraz zapewnieniem kontaktów z otoczeniem. Wymiar pomocy uzależniony jest od sytuacji rodzinnej, zdrowotnej, materialnej oraz warunków mieszkaniowych.

Łączna ilość świadczonych godzin usług w roku 2017 osiągnęła poziom 81.570 godzin, w tym usługi zwykłe – 68.660 godzin, usługi specjalistyczne 12.910 godzin. Odpłatność za godzinę świadczonej pracy została określona Uchwałą nr VI/29/15 Rady

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MGOPS W SZUBINIE ZA ROK 2017

Miejskiej w Szubinie z dnia 5 marca 2015r. Jest to kwota 15zł. Stawka ta wymaga zmiany z uwagi na konieczność urealnienia ponoszonych rocznie kosztów.

Wśród specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania na szczególną uwagę zasługują usługi na rzecz dzieci chorych na autyzm. Ten rodzaj usług prowadzony jest w ramach programu stymulującego. Programy zajęć z dziećmi przygotowują specjaliści prowadzący terapię, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb każdego dziecka. Autyzm to choroba, której cechą charakterystyczną są problemy z komunikacją uczuć i związkami społecznymi, występują również kłopoty z integracją wrażeń zmysłowych. Usługi te uzyskały wysoką ocenę wśród rodziców świadomych faktu, że ich dzieci mogą w przyszłości znaleźć się w grupie osób szczególnie narażonych na wykluczenie i marginalizację. Terapia dostarcza nowych bodźców do działania całej rodzinie, niesie wsparcie i pozwala spojrzeć na problemy dziecka autystycznego z innej perspektywy. W 2017r. pomocą objęto 61 osób, (w roku 2015 - 25 dzieci a w 2016 - 45). Zapotrzebowanie na usługi ciągle wzrasta, również w wyniku prowadzonego poradnictwa socjalnego, stąd rozmiar realizacji usług w stosunku do 2015r. aż o 244%. Ośrodek w Szubinie to zadanie realizuje na bardzo wysokim poziomie. Gmina Szubin w zakresie specjalistycznych usług opiekuńczych wyróżnia się na tle innych gmin. Zapewniamy usługi w formie: zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, terapii behawioralnej i sensorycznej, logopedii, neurologopedii, psychologii, pedagogiki, terapii ruchowej oraz usprawniania zaburzonych funkcji organizmu - metodą NDT-Bobath i Vojty. Zadanie w całości finansowane ze środków Wojewody.

4. Reintegracja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych

Reintegracja społeczna bezrobotnych to proces obejmujący odbudowę i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia tych osób (marginalizowanych lub wykluczonych społecznie) w życiu społeczności lokalnej i pełnienia przez nich ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania czy pobytu. Reintegracja zawodowa natomiast określa działania, mające na celu odbudowę zdolności tych osób do samodzielnego świadczenia pracy. Obie formy działań stosowane łącznie stanowią wyraz aktywnego przeciwdziałania negatywnym skutkom bezrobocia. Formy te stwarzają warunki zastosowania w praktyce narzędzi i instrumentów włączania podopiecznych w główny nurt życia społecznego. Ramy procesu reintegracji społecznej i zawodowej osób bezrobotnych wyznaczyły w roku 2017 prace społecznie użyteczne.

4.1 Prace społecznie-użyteczne (PSU)

Prace społecznie użyteczne, jako instrument reintegracji społeczno-zawodowej, przeznaczone są dla osób bezrobotnych, pozbawionych prawa do zasiłku i korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Ośrodek realizuje to zadanie od 2007r. Klienci skierowani do wykonywania prac zachowywali status osoby bezrobotnej. Czas wykonywania prac społecznie użytecznych wynosił: w tygodniu 10 godzin, w miesiącu 40 godzin. Wysokość świadczenia pieniężnego przysługującego z tytułu wykonywania prac społecznie użytecznych wynosiła 8.10 zł za godzinę (kwota wolna od podatku). Otrzymane świadczenia wspierały budżet domowy, a wykonywana praca stanowiła pierwszy etap w powrocie do pełnienia ról społecznych i zawodowych.

Organizacja, przebieg i finansowanie przebiegało zgodnie z porozumieniem zawierającym co roku pomiędzy Starostą Nakielskim, a Gminą Szubin. W ramach porozumienia Powiatowy Urząd Pracy w Nakle - Filia w Szubinie skierował 45 osób z ewidencji zarejestrowanych bezrobotnych do wykonywania prac społecznie użytecznych. Wypracowali oni w okresie od lutego do listopada ogółem 11.617 godzin w różnych jednostkach gminy. Dominującą pozycję wśród podmiotów angażujących bezrobotnych do wykonywania prac osiągnął Urząd Miejski w Szubinie - Sołectwa oraz MGOPS w Szubinie.

5. Ograniczanie skutków bezdomności

Bezdomność jest zjawiskiem negatywnie odbieranym społecznie ze względu na sposób życia osób bezdomnych wbrew przyjętym normom i zasadom życia społecznego. Faza bezdomności decyduje o podziale osób nią dotkniętych na pewne kategorie:

- osoby zagrożone bezdomnością,
- osoby bezdomne z krótkim stażem, które potrafią zmobilizować się do współpracy na rzecz likwidacji problemu (pracujące lub posiadające inne źródło dochodu),
- osoby z tzw. syndromem bezdomności, cechujące się zanikiem krytycyzmu, brakiem dbałości o wygląd zewnętrzny, brakiem poczucia własnej godności, brakiem chęci do walki o siebie (wykazują jedynie potrzeby jedzenia i spania).

Pomoc dla osób bezdomnych obejmuje działania Ośrodka w kierunku zapewnienia schronienia, posiłku, ubrania a także aktywizację bezdomnych w przełamywaniu utrwalonej bezradności w celu odzyskania poczucia własnej godności i społecznego szacunku. Ramy tej pomocy w roku 2017 określały działania w zawartych umowach z ośrodkami wsparcia.

5.1 Schroniska i noclegownie

Schronienie zapewniano osobom bezdomnym głównie poprzez umieszczenie w ośrodkach wsparcia, jakim są: Kujawsko-Pomorskie Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu „JUDYM” w Kołaczkowie oraz Fundacja Św. Brata Alberta w Łambinowicach, Bielicach, Grudziądzu i Warszawie, Stowarzyszenie „Jesień w Nowym Jasińcu, Agape Hostel Nowy Staw i Borowy Młyn. W grudniu 2017r. dla zabezpieczenia noclegowego dla osób pozbawionych Gmina podpisała umowę z KPSPB „Judym” w Kołaczkowie na świadczenie gotowości udzielenia miejsca noclegowego dla 1 mieszkańca gminy Szubin w wypadku wystąpienia takiej potrzeby do 30 kwietnia 2018r. z możliwością przedłużenia na kolejny okres ochronny.

W roku 2017 z pomocy w formie umieszczenia osoby pozbawionej lokalu kierowano do **schronisk**, z tego wsparcia skorzystało **20** osób bezdomnych a koszty ich pobytu poniesiono w wysokości 105.088 zł. - dotyczy to tylko mieszkańców naszej Gminy.

Większość z pensjonariuszy zamieszkujących w 2017 roku w schroniskach nie posiadała żadnych własnych dochodów i korzystała ze świadczeń pieniężnych pomocy społecznej. Najlicniejszą grupę przebywającą w schronisku stanowiły osoby w wieku aktywności zawodowej.

Analiza powodów bezdomności wśród pensjonariuszy schroniska wykazuje, że dominującą grupą przebywającą w schronisku w roku 2017 były osoby, u których przyczyną bezdomności jest uzależnienie od alkoholu, powrót z zakładu karnego. Skutkuje ono z reguły nieprzestrzeganiem lub łamaniem norm społecznych, prowadzi często do izolacji od najbliższych, utraty pracy, braku legalnego źródła utrzymania itp., a w konsekwencji do zjawiska wykluczenia społecznego. Zgodnie z ustawą obsługę w zakresie świadczeń pomocowych dla wszystkich przebywających w Schronisku „JUDYM” w Kołaczkowie osób zapewnia pracownik socjalny naszego Ośrodka. W okresie zimowym przebywa tam do 80 osób, dla których dokumentację dot. opłacania kosztów pobytu przygotowuje nasz Ośrodek dla innych jednostek. Wiąże się to z kosztami przeprowadzania wywiadów, wytwarzania dokumentacji dla przyznania świadczeń, kosztami wysyłki pocztowej. Od 1 czerwca 2016r. obsługę podopiecznych placówki pracownicy socjalni prowadzą w sposób rotacyjny zmieniając się co 0,5 roku (czerwiec- grudzień). Rozwiązanie to zyskało akceptację pracowników OPS oraz Stowarzyszenia Judym. Chociaż docelowo wskazane byłoby zatrudnienie dla obsługi mieszkańców Schroniska pracownika socjalnego.

6. Stymulacja zmian funkcjonowania rodziny

Podjęcie zróżnicowanych działań na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym zostało zdefiniowane na gruncie pomocy społecznej jako świadczenie pracy socjalnej. Działalność ta, realizowana przez profesjonalnie przygotowane służby zawodowe – pracowników socjalnych, obejmuje metody pracy z indywidualnym przypadkiem, pracy grupowej oraz aktywizację społeczności lokalnej. Praca socjalna to fundament podejmowanych działań na rzecz społecznej integracji osób i rodzin. W roku sprawozdawczym podjęto działania w ramach realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Szczegółowy opis jej realizacji przedstawiono w odrębnym sprawozdaniu z dnia 31 marca 2018r. jako Sprawozdanie za rok 2017 z realizacji Programu wspierania rodziny dla Gminy Szubin przygotowane na sesję Rady Miejskiej w dniu 16 kwietnia 2018r.

6.1. Praca socjalna z rodziną

W roku 2017 pracą pracowników socjalnych objęto 1042 rodziny, (2733 osoby w rodzinach) oraz 53 rodzinom świadczone pomoc wyłącznie w formie pracy socjalnej.

Praca socjalna ukierunkowana była w szczególności na przywrócenie utraconej bądź ograniczonej zdolności samodzielnego funkcjonowania jednostki. Poprzez jej świadczenie wskazywano osobom i rodzinom możliwości kierowania własnym postępowaniem, w sposób dający gwarancję zdobycia niezależności w zabezpieczaniu godnych warunków życia.

Wśród technik, wykorzystywanych najczęściej w pracy socjalnej na pierwszy plan wysunął się **środowiskowy wywiad rodzinny** przeprowadzony w miejscu zamieszkania, za pomocą którego dokonywano analizy sytuacji życiowej klienta i członków jego rodziny oraz diagnozy przyczyn trudności życiowych, a także zasobów i uśpionych możliwości wszystkich członków rodziny. Na podstawie dokonanych ustaleń pracownicy socjalni we współpracy z klientem opracowali plan pracy w kierunku dokonania pozytywnych zmian. Jego realizacja, wzmocniona świadczeniami pieniężnymi, ma na celu doprowadzenie do usamodzielnienia się rodziny. W roku 2017 wpłynęły **3464 wnioski** o pomoc i wydano **5787 decyzji** administracyjnych z zakresu pomocy społecznej.

Instrumentem wzmacniającym wzajemne zobowiązania zarówno klienta, jak też pracownika socjalnego jest **kontrakt socjalny**. Podnosi on skuteczność działań socjalnych w pracy z rodzinami, angażując wszystkich członków rodziny w równym stopniu do rozwiązywania problemów w kolejności uzgodnionej i jednocześnie monitorowanej przez pracowników socjalnych. W roku 2017 zawarto 57 kontraktów socjalnych, głównie z osobami którym Ośrodek musiał warunkować pomoc finansową.

Kolejnym narzędziem pracy socjalnej jest **kwestionariusz „Pomoc społeczna – Niebieska Karta”**, występujący jako załącznik do rodzinnego wywiadu środowiskowego w kierunku rozpoznania przemocy w rodzinie. Kwestionariusz ten ułatwia planowanie działań związanych z poprawą sytuacji osób krzywdzonych oraz motywowanie ofiar przemocy do żądania ochrony swoich praw i szukania pomocy. W 2017 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego zgłoszono 32 sprawy w ramach procedury „Niebieska Karta”.

Dla utrwalenia przedstawiam po raz kolejny **Kierunki pracy socjalnej** realizowane przez pracowników socjalnych:

1. Praca socjalna na rzecz zapewnienia – uzyskania niezbędnych środków materialnych:

- ✓ pomoc w uzyskaniu świadczeń emerytalno- rentowych
- ✓ pomoc w uzyskaniu świadczeń alimentacyjnych
- ✓ pomoc w uzyskaniu zasiłków rodzinnych
- ✓ pomoc w oparciu o darowiznę (pomoc rzeczowa)
- ✓ pozyskiwanie sponsorów
- ✓ pomoc i edukacja w zakresie gospodarowania budżetem domowym
- ✓ pomoc w pisaniu pozwów o alimenty

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MGOPS W SZUBINIE ZA ROK 2017

2. Praca socjalna na rzecz zapewnienia godziwych warunków mieszkaniowych:
 - ✓ pomoc w uzyskaniu dodatków mieszkaniowych
 - ✓ pomoc w złożeniu wniosku o mieszkanie (socjalne, komunalne)
 - ✓ pomoc w uzyskaniu tytułu najmu
 - ✓ monitorowanie opłacania wydatków mieszkaniowych
 - ✓ pomoc w pozyskaniu miejsca w placówce noclegowej
3. Praca socjalna na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia:
 - ✓ pomoc w nabywaniu umiejętności poszukiwania pracy
 - ✓ uaktywnienie osób długotrwale bezrobotnych / monitoring (kontrakt socjalny)
 - ✓ pomoc w uzyskaniu dostępu do kursów i szkoleń zawodowych
 - ✓ kierowanie do prac społeczno użytecznych organizowanych przez MGOPS
4. Praca socjalna na rzecz poprawy stanu zdrowia:
 - ✓ pomoc w uzyskaniu świadczeń zdrowotnych
 - ✓ pomoc w realizacji recept
 - ✓ pomoc w załatwianiu wizyty lekarza w domu
 - ✓ pomoc w dotarciu do lekarza
 - ✓ edukacja i profilaktyka w zakresie higieny zdrowotnej
5. Praca socjalna na rzecz zapewnienia opieki osobom starszym i niepełnosprawnym:
 - ✓ działania na rzecz zapewnienia opieki osobie starszej lub niepełnosprawnej
 - ✓ działania interwencyjne w sytuacji osoby zaniedbanej, potrzebującej pomocy
6. Praca socjalna na rzecz wykorzystania uprawnień osób niepełnosprawnych:
 - ✓ pomoc w uzyskaniu orzeczenia o stopniu niepełnosprawności i niezdolności do pracy (pomoc w wypełnianiu wniosku)
 - ✓ pomoc w uzyskaniu skierowania na turnus rehabilitacyjny
7. Praca socjalna na rzecz zapewnienia właściwego rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży:
 - ✓ prowadzenie poradnictwa i edukacja w obszarze opiekowania się i wychowania dzieci
 - ✓ współpraca ze szkołą, przedszkolem w zakresie realizacji między innymi obowiązków szkolnego / pedagoga
 - ✓ pomoc w nadrabianiu zaległości edukacyjnych
 - ✓ pomoc w uzyskaniu podręczników szkolnych
 - ✓ pomoc w uzyskaniu wypoczynku dla dzieci
 - ✓ współpraca z kuratorem nad poprawą funkcjonowania rodziny
 - ✓ współpraca z asystentem rodziny, monitoring rodziny (kontrakt)
8. Praca socjalna na rzecz poprawy funkcjonowania rodziny:
 - ✓ pomoc w rozwiązywaniu problemów w rodzinie
 - ✓ pomoc w rozwiązywaniu konfliktów w środowisku zamieszkania
 - ✓ wsparcie w rozwiązywaniu problemu przemocy, oraz udzielanie informacji o kompetencjach Policji, Prokuratury, Sądu
 - ✓ pomoc w docieraniu do rodzinnego poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego, prawnego
 - ✓ pomoc w docieraniu lub uczestnictwa w grupowych formach poradnictwa i terapii
 - ✓ monitoring środowisk z problemem przemocy
 - ✓ uczestnictwo w Grupach Roboczych
 - ✓ Niebieskie Karty założone przez pracowników socjalnych
 - ✓ monitoring rodzin, praca nad osiągnięciem możliwości powrotu dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych do rodziny biologicznej
 - ✓ pomoc klientowi w napisaniu i złożeniu zawiadomienia o przestępstwie
9. Praca socjalna na rzecz poprawy funkcjonowania osób z zaburzeniami psychicznymi:
 - ✓ umożliwienie konsultacji psychiatrycznej / pomoc w rejestracji do lekarza psychiatry
 - ✓ wystąpienie z wnioskiem do Sądu o umieszczenie w domu pomocy społecznej - bez zgody
 - ✓ monitorowanie procesu leczenia

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MGOPS W SZUBINIE ZA ROK 2017

- ✓ monitoring funkcjonowania w środowisku osoby z zaburzeniami psychicznymi
 - ✓ kontakt z lekarzem i pracownikiem socjalnym szpitala psychiatrycznego
10. Praca socjalna na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin z problemami alkoholowymi:
- ✓ kierowanie na zajęcia profilaktyczno - edukacyjne dla osób z grupy ryzyka
 - ✓ motywowanie do leczenia uzależnienia od alkoholu
 - ✓ wystąpienie o leczenie przymusowe
 - ✓ monitorowanie procesu leczenia
 - ✓ monitorowanie procesu abstynencji
11. Praca socjalna na rzecz osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością:
- ✓ informowanie i kierowanie osób bezdomnych do noclegowni
 - ✓ wizyty z dzielnicowym w środowiskach
 - ✓ współpraca z przychodniami lekarskimi/kontakt z lekarzem, pielęgniarką środowiskową
 - ✓ pomoc w uzyskaniu porady prawnej
 - ✓ pomoc w załatwianiu spraw urzędowych
 - ✓ pomoc w integracji ze środowiskiem osobie opuszczającej zakład karny
12. Inne:
- ✓ organizowanie imprez dla dzieci z udziałem rodziców (np. Dzień Dziecka, Dzień Matki itp.)
 - ✓ działania interwencyjne w sytuacjach naruszania praw dziecka
 - ✓ interwencje pracowników socjalnych w środowisku - na zgłoszenie.

6.2. Projekty socjalne

Autorami i realizatorami poszczególnych projektów są pracownicy socjalni, którzy wykonują działania projektowe w ramach swoich obowiązków służbowych, nie otrzymując za to dodatkowych wynagrodzeń. Większość działań projektowych nie pociąga za sobą także kosztów na wydatki rzeczowe.

Realizacja **programów adresowanych** w roku 2017 promowała zmianę postawy życiowej, lepszy wzór spędzania wolnego czasu oraz pobudzała aktywność społeczności lokalnej w kierunku podejmowania działań na rzecz osób i rodzin wymagających pomocy.

„Gminny program aktywności fizycznej seniorów” po raz 10 realizowany na terenie miasta i gminy Szubin objął swoim zakresem 8 grup osób po 50 roku życia. Zajęcia prowadzone były w Szubinie, Królikowie, Chomętowie, Turze, Kowalewie, Zamościu i Rynarzewie. Uczestniczyło 286 osób a zajęcia prowadziło 4 trenerów z przygotowaniem zawodowym. Zajęcia te odbyły się dzięki uprzejmości dyrektorów placówek szkolnych w salach gimnastycznych oraz świetlicach wiejskich.

Dzięki nowej siedzibie w jednostce naszej w każdy poniedziałek odbywają się **zajęcia socjoterapeutyczne** dla uczniów VI klas szkoły podstawowej i I klas gimnazjalnych zgodnie z założeniami w/w projektu. Obecnie w zajęciach uczestniczy 14 uczniów.

Innym działaniem, z którego mogą skorzystać mieszkańcy gminy jest funkcjonowanie **Biura Informacji Obywatelskiej** w tuł. Ośrodku, w którym porad prawnych, psychologicznych udzielają prawnik i psycholog, natomiast z zakresu ubezpieczeń społecznych eksperci - pracownicy ZUS w Nakle nad Notecią. Łącznie z oferty skorzystało 670 osób.

„Mam, oddam, pomagam” projekt trwa cały rok, polega na zbiórce odzieży, sprzętu i innych darowanych rzeczy dla osób wymagających wsparcia.

W roku 2017 r. dzięki ludziom dobrej woli do Ośrodka trafiły meble i sprzęty gospodarstwa domowego. Wśród nich były: wersalki, materace, fotele, stoliki, dywany, segmenty, szafy, krzesła, meblościanki, łóżeczka dzieciinne, lodówki, telewizory oraz pościelenie, firany, odzież itp. "Dary" trafiły do najbardziej potrzebujących osób i rodzin z terenu gminy Szubin. Z uwagi na brak własnego środka transportu przekazywanie mebli odbywało się dzięki pomocy pracowników OPS oraz osób z prac społecznie-użytecznych.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MGOPS W SZUBINIE ZA ROK 2017

Współpraca z parafialnym oddziałami CARITAS zaowocowała realizacją podprogramu Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa dla mieszkańców naszej gminy w formie żywności. W 2017 roku wydano 2788 skierowań upoważniających do odbioru produktów z tego programu. Wartością dodaną do tej formy wsparcia były warsztaty kulinarne dla których przeprowadzenia Ośrodek użyczył pomieszczeń konferencyjnych a ich celem było pokazanie podopiecznym jak można przetworzyć i spożytkować otrzymane dary.

Od wielu lat w okresie świąt dzieci z terenu gminy otrzymują paczki przygotowane przez szkolne koła PCK w Bydgoszczy. W 2017r. ponad 200 paczek z Bydgoszczy, dostarczył Pan Paweł Rosiński, któremu bliska jest idea pomagania.

Corocznie Ośrodek umożliwia odbycie praktyk zawodowych słuchaczom szkół wyższych oraz osobom bezrobotnym biorącym udział w kursach specjalistycznych. W ramach praktyk przyjęto 5 osób, które zdobywały wiedzę i doświadczenie głównie w pracy socjalnej i zarządzania firmą a 2 osoby odbyły praktyki jako opiekunki domowe.

W 2018 r. Ośrodek planuje skupiać swoją aktywność m.in. na:

- pogłębianiu współpracy z partnerami, m.in. w obszarze wspierania rodziny, pomocy osobom bezdomnym, wsparcia osób niepełnosprawnych, aktywizowania bezrobotnych,
- poszerzenie poradnictwa specjalistycznego dla indywidualnego wsparcia mieszkańców miasta i gminy Szubin, o nowy katalog specjalistów poprzez m.in. rozwijanie realizowanych usług asystenckich (m.in. asystentów rodziny, asystenta osoby niepełnosprawnej, mediatora, terapeuty, psychologa, pedagoga, dietetyka, kosmetyczkę),
- efektywnym aplikowaniu o środki zewnętrzne (ze szczególnym uwzględnieniem środków unijnych) na realizację różnorodnych projektów i programów nakierowanych na wsparcie osób w szczególnie trudnej sytuacji życiowej w ramach Szubińskiego Programu rewitalizacji gminy,
- wzbogacanie, w odpowiedzi na zidentyfikowane potrzeby, oferty grupowego wsparcia dla mieszkańców miasta i gminy Szubin poprzez m.in. realizację programów psychoedukacyjnych, zajęć zwiększających kompetencje społeczno – zawodowe,
- stałym inwestowaniu w rozwój zawodowy pracowników Ośrodka i rozwój metodyki pracy, przy wykorzystaniu zasobów własnych i podmiotów zewnętrznych,
- rozbudowie systemu wsparcia środowiskowego, w tym w oparciu o realizację programów aktywności lokalnej we współpracy z przedstawicielami społeczności, organizacjami i instytucjami,
- rewitalizacji przestrzeni miejskich na potrzeby realizacji projektu dla osób starszych, niepełnosprawnych oraz ich otoczenia poprzez utworzenie domu dziennego pobytu DOM POKOLEŃ z przeznaczeniem na centrum usług społecznych i środowiskowych,
- monitorowanie działań wynikający z realizacji Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla miasta i gminy Szubin na lata 2014-2025 i gminnych programów.

Zmiany cywilizacyjne, gospodarcze, społeczne i na rynku pracy powodują, że najbliższe lata ujawnią nowe problemy socjalne, na które będziemy musieli skutecznie reagować. Starzenie się społeczeństwa, migracje, problem wielokulturowości, nowe patologie społeczne, przeobrażenia rodziny i gospodarstw domowych, choroby cywilizacyjne, wymuszą w oparciu o nowe potrzeby społeczne konieczność innego zorganizowania pomocy społecznej, opartego o wielopoziomowe zarządzanie usługami społecznymi i socjalnymi oraz rozwiniętą pracę socjalną i środowiskową, w tym bezpośrednio wspieranie rodziny. Nowe wyzwania w obszarze pomocy społecznej stawiają dziś pytania dotyczące organizacji pomocy społecznej i dylematów związanych z rozwiązaniami prawnymi, finansowymi i świadczeniem usług.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MGOPS W SZUBINIE ZA ROK 2017

II. POTRZEBY MGOPS NA ROK 2018 i 2019.

1. Potrzeby Ośrodka

Samorząd terytorialny ma obowiązek zagwarantować w swoich budżetach odpowiednie środki na realizację pomocy społecznej i zapewnienie dostatecznie wykwalifikowanych kadr do realizacji jej zadań. Stąd prognozowane wydatki na działania w 2019r.

Prognozuje się, że potrzeby związane z realizacją zadań Ośrodka przekroczą plan finansowy na rok 2017, zarówno w ramach zadań własnych, jak i zleconych. Tabela poniżej przedstawia plan finansowy Ośrodka na rok 2018 i potrzeby na rok przyszły.

Tabela 8. Plan finansowy MGOPS na rok 2018 wg stanu na dzień 1.03.2018r. i prognozowanie potrzeb na rok 2019

Dział	Rozdział	§	Treść	Wartość w 2018	Potrzeby w 2019
851			OCHRONA ZDROWIA		
	85195		Pozostała działalność - zadanie zlecone	1.200	2.000
852			POMOC SPOŁECZNA		
	85202		Domy pomocy społecznej -zadania własne	1.050.000	1.300.000
	85205		Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	6.000	50.000
	85213		Składki na ubezpieczenia zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz niektóre świadczenia rodzinne - zadania własne – dotacja	48.000	55.000
	85214		Zasilki i pomoc w naturze - zadania własne	250.000	500.000
			Zasilki okresowe – zadanie własne - dotacja	732.000	1.600.000
	85216		Zasilki stałe - zadania własne – dotacja	341.000	671.880
	85219		Ośrodki Pomocy Społecznej - zadania własne	2.012.204	3.500.000
	85228		Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze – zadania zlecone	189.000	1.000.000
	85228		Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze - zadania własne	1.600.348	2.500.000
	85230		Pomoc w zakresie dożywiania	640.000	1.750.000
		3110	Świadczenia społeczne-dożywianie (własne)	265.000	350.000
		3110	Świadczenia społeczne-dożywianie (dotacja)	375.000	1.400.000
	85295		Pozostała działalność	79.150	120.000
		3110	Świadczenia społeczne-PSU	64.800	85.000
		4170	Program aktywności fizycznej seniorów	14.350	35.000
855			RODZINA	482.870	455.500
	85504		Wspieranie rodziny	354.270	500.000
	85508		Rodziny zastępcze	128.600	180.000
			RAZEM	7.431.772	16.054.380

Źródło: opracowanie własne

Na 2019 rok zaplanowano do pomocy łącznie 1100 rodzin. Potrzeby oszacowano, kwalifikując do pomocy osoby i rodziny zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. W trakcie planowania uwzględniono następujące świadczenia:

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MGOPS W SZUBINIE ZA ROK 2017

Zasiłki stałe - zadanie własne gminy dotowane z budżetu wojewody. Średniorocznie z tej formy wsparcia korzysta 113 osób. Zmiany w liczbie korzystających spowodowane są nabyciem uprawnień do świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych lub uzyskaniem czasowego stopnia niepełnosprawności z uwagi na chorobę. Na bieżąco prowadzona jest analiza potrzeb i przekazywane zapotrzebowania do KPUW w Bydgoszczy.

Składka na ubezpieczenie zdrowotne – została zaplanowana dla 100 osób posiadających uprawnienia do zasiłku stałego, które nie mają uprawnień do ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu.

Zasiłki okresowe - przewidziano dla 500 osób/rodzin, znajdujących się w trudnej sytuacji materialno – bytowej, w szczególności dotkniętych bezrobociem, długotrwałą chorobą; świadczenie zaplanowano na okres 8 miesięcy w roku w średniej wysokości 400 zł.

Posiłki - zaplanowano dla 500 dzieci w okresie nauki w szkole (na okres 198 dni w roku, średni koszt jednego posiłku: 6,50zł.) Podstawowym kryterium, warunkującym objęcie tą formą pomocy jest trudna sytuacja materialno – bytowa, zdrowotna, rodzinna.

Opłata za pobyt w DPS – zadanie własne gminy - środki nie zabezpieczają potrzeb w tym zakresie w I kwartale każdego roku zmieniają się koszty utrzymania wobec tego świadczenia wymagają zwiększonych nakładów finansowych. Przewiduje się pomoc dla 35 osób skierowanych i umieszczonych w domu pomocy społecznej; średnią miesięczną wysokość opłaty lub dopłaty do utrzymania mieszkańca ustalono na kwotę: 3.100,00 zł na okres 12 miesięcy.

Zakup leków i koszty leczenia – zaplanowano dla 80 osób, które znajdując się w trudnej sytuacji finansowej i zdrowotnej nie są w stanie, wykorzystując własne możliwości i uprawnienia, pokryć wydatków związanych z zakupem leków i kosztami leczenia.

Żywność – przewidziano dla 1800 osób w przejściowej, trudnej sytuacji materialno – bytowej; świadczenie zaplanowano na okres 10 miesięcy w roku.

Opał – przewidziano w szczególności dla osób samotnych, w wieku sędziwym, emerytów i rencistów o niskich świadczeniach, nie mogących liczyć na pomoc osób zobowiązanych oraz dla pozostałych osób/rodzin, którym trudna sytuacja życiowa i dochodowa uniemożliwia zgromadzenie środków finansowych na poniesienie tak znacznego wydatku. Do tej formy pomocy zaplanowano 150 osób/rodzin, zakładając, iż dofinansowanie do zakupu wyniesie 450zł.

Zasiłek celowy na zakup odzieży, obuwia i inne – zaplanowano dla 50 osób/rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej.

Specjalny zasiłek celowy – przewidziano dla 150 osób/rodzin, które pomimo przekroczenia kryterium dochodowego nie są w stanie przezwyciężyć swojej trudnej sytuacji bytowej.

Zdarzenie losowe – zaplanowano dla 10 osób/rodzin, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego bez względu na dochód.

Pogrzeby – zaplanowano dla 3 osób, średni koszt pogrzebu przyjęto na kwotę 3.500 zł.

Zakup miejsc noclegowych dla 25 osób bezdomnych- średnioroczny pobyt 6 m-cy przy opłacie miesięcznej 900zł.

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze - zapewnienie usług w miejscu zamieszkania oraz dostosowanie do poszczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Zadanie w części dotowane ze środków wojewody a plan finansowy zmieniany jest 6-8 razy w roku co powoduje ryzyko realizacji pomocy dla tych osób. Konieczność pozyskiwania realizatorów ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym – wymogi określa Rozporządzenie w tym zakresie jest również dużym wyzwaniem dla pracowników OPS.

Wspieranie rodziny i rodziny zastępcze – ustawowe zadanie własne gminy z możliwością pozyskania dofinansowania z Ministerstwa w ramach konkursu na etatyzację asystentów. Zabezpieczenia finansowego wymaga również koszt opłaty za pobyt w pieczy zastępczej dzieci z gminy Szubin, które pomimo pracy z rodziną, postanowieniem Sądu

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MGOPS W SZUBINIE ZA ROK 2017

umieszczane są w rodzinach zastępczych. Koszty te zmieniają się w zależności od czasokresu pobytu i wynoszą 10%, 30% i 50% po trzech latach pobytu.

Potrzeby szkoleniowe

Mając na uwadze cele strategiczne Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szubinie, jako instytucji przyjaznej i świadczącej usługi profesjonalnie dyrekcja Ośrodka podejmuje działania mające na celu podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz mieszkańców miasta i gminy Szubin. Tym samym dyrekcja Ośrodka stara się tworzyć warunki do systematycznego rozwoju pracowników i zwiększania ich umiejętności i kompetencji. Podejmujemy również działania mające na celu ograniczanie stresu i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu. W tym celu korzystamy z szeroko dostępnej płatnej oferty szkoleniowej, jak również z bezpłatnej oferty Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu. W roku 2018 na szkolenia zaplanowana została kwota 14.500 zł., która nie zaspokoi potrzeb 58 pracowników Ośrodka w tym zakresie. Pracownicy zarówno pracownicy merytoryczni jak i opiekunki oraz pozostała kadra ustawowo muszą podnosić kwalifikacje, zdobywać nowe umiejętności i wiedzę bardzo specjalistyczną.

Potrzeby kadrowe

Niezbędnym warunkiem prawidłowej realizacji zadań pomocy społecznej jest posiadanie dobrego zespołu pracowników

W dalszym ciągu pozostaje potrzeba zatrudnienia w Ośrodku psychologa na dalsze 0,5 etatu i pedagoga rodzinnego na 0,5 etatu dla stałego wsparcia dla osób z problemami oraz z zapotrzebowaniem dla Programu „Za Życiem”. Pracownicy ci braliby czynny udział w stawianiu prawidłowej diagnozy problemów dotyczących rodziny i wspieraliby pracowników socjalnych i asystentów w doborze metod pracy z rodzinami - beneficjentów Ośrodka oraz realizatorów świetlicy opiekuńczo-wychowawczej. W związku z ciągłymi zmianami ustawy o pomocy społecznej oraz innych ustaw, które są jej uzupełnieniem i licznymi nakładanymi zadaniami na pracowników socjalnych, istnieje konieczność zatrudnienia pracownika socjalnego, asystenta rodziny. Obecnie zadania z zakresu pomocy społecznej realizują pracownicy socjalni w ramach 14 etatów. Zakres pracy pracowników socjalnych obecnie dalece wykracza poza ich kompetencje zawodowe, np. prowadzenie obsługi prac społecznie użytecznych, sprawozdań czy funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz obsługa merytoryczna mieszkańców Schroniska KP SPB - JUDYM w Kołaczku. Zwiększone obowiązki, duże obciążenie pracą i presja świadczeniobiorców prowadzą do zagrożenia jakości i terminowości wykonywanych zadań. W celu zapewnienia sprawnej, rzetelnej i terminowej realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej i innych ustaw oraz rzetelne wykonywanie swoich obowiązków wynikających z zakresu obowiązków wskazane jest zwiększenie zatrudnienia o 2 etaty do prac administracyjnych.

Ustawa o pomocy społecznej w swoich zapisach przewiduje możliwość zatrudnienia 1 pracownika socjalnego dla 50 rodzin – środowisk czynnych w miejsce dotychczasowego zatrudnienia 1 pracownika dla 2.000 mieszkańców. W przypadku naszej jednostki spowoduje to konieczność zatrudnienia dodatkowo 9 pracowników dla których trzeba by stworzyć infrastrukturę biurową zgodną z przepisami w tym zakresie. Uzasadnienie tej potrzeby wynika z ciągłej nowelizacji przepisów obowiązujących nas ustaw, które nakładają na nas coraz to nowe obowiązki. Powoduje to systematyczne zwiększanie się obowiązków w stosunku do jednego pracownika. Wydawanie decyzji administracyjnych jest związane nie tylko z przyznaniem klientowi świadczenia, ale obejmuje również szereg innych sytuacji, w których te decyzje się zmienia, uchyla lub wygasza. Z analizy ilości wydawanych decyzji wynika, że mimo zmniejszającej się liczby klientów pomocy społecznej na przestrzeni ostatnich kilku lat liczba decyzji znacząco wzrasta. powoduje to znaczne trudności organizacyjne, a doraźne środki zaradcze nie spełniają swojej roli. Wzrost liczby osób

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MGOPS W SZUBINIE ZA ROK 2017

z niepełnosprawnością powoduje konieczność wsparcia w formie asystenta osoby niepełnosprawnej (zadania podobne do asystenta rodziny). Do Ośrodka docierają sygnały o potrzebach wsparcia przez takie osoby od osób niesamodzielnych.

Jak w każdym zakładzie także w MGOPS występuje rotacja wśród pracowników i tak w roku 2017: pięć pracownic przebywało na zwolnieniach lekarskich z uwagi na ochronę macierzyństwa - obowiązki rodzicielskie, 2 opiekunki przeszły na emeryturę, 1 pracownik zwolnił się. Dlatego bardzo ważna jest polityka kadrowa dla zapewnienia ciągłości i terminowości prowadzenia działań pomocowych.

Od 2011r. pracownicy Ośrodka zajmują zmodernizowaną, wyremontowaną część zabudowy przy ul.Kcyńskiej 34. Od około roku siedziba stała się za ciasna. Koniecznością było przygotowanie pomieszczeń dla asystentów. Wspólne funkcjonowanie w biurach z pracownikami – kierownika działu usług opiekuńczych, kierownika działu pomocy rodzinie i dziecku, kadrowej staje się dużą uciążliwością. Realizacja projektów unijnych również powoduje konieczność wydzielenia Biura Projektowego. Być może w planowanej do remontu środkowej części zabudowy będzie możliwość uzyskania potrzebnych pomieszczeń. O poprawę warunków lokalowych wniosowała również Komisja Rewizyjna Rady Miejskiej w Szubinie w swoim protokole pokontrolnym.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa pracownikom i klientom MGOPS planujemy w 2018r. lub 2019r. zainstalować monitoring wizyjny bądź dźwiękowy lub system przywołujący tzn. dzwonki pod biurkiem połączone z sekretariatem. Środki na to zadanie zaplanujemy w budżecie 2019 roku.

Potrzeby w zakresie wzrostu wynagrodzeń

Płaca stanowi istotny element systemu motywacyjnego. Jest podstawową siłą motywacyjną co potwierdzają doświadczenia badawcze. Znaczenie pieniądza jako środka motywującego jest silnie zdeterminowane poprzez indywidualne potrzeby i oczekiwania, i jest zróżnicowane w poszczególnych grupach zawodowych w zależności od wieku, płci, wykształcenia. Rola płacy w systemie motywacyjnym każdej instytucji jest więc bardzo istotna. Za pomocą płac można stymulować określone postawy i zachowania ludzi jak też zachęcać do skuteczniejszej (efektywniej) pracy, rozwoju kompetencji. Wynagrodzenia w Ośrodku wzrastają tylko w stosunku do osób najniżej zarabiających (np. z 2000zł do 2.100zł czyli 5%) natomiast pozostali pracownicy otrzymali w 2017r. symboliczne podwyżki wynagrodzeń a przecież są to osoby, które odkładają na emeryturę lub planują się usamodzielnic lub utrzymują rodziny. Mówi się o zawodzie pracownika socjalnego jako misji - służbie drugiemu człowiekowi, repertuar interwencji socjalnych obejmuje swoim zasięgiem wszystkie poziomy i struktury życia społecznego mieszkańców gminy. Podstawowym narzędziem pracownika socjalnego jest – **ON SAM**, pracuje bowiem opierając się głównie na własnych zasobach. Brak oczekiwanych efektów pracy jest w głównej mierze skutkiem jego działania. Pracownicy podnosząc swoje kwalifikacje oczekują zwiększenia gratyfikacji za pracę. Jak wspomniano wcześniej pracownicy posiadają bardzo specjalistyczną wiedzę z zakresu pedagogiki, gerontologii, socjologii, medycyny itp. dziedzin życia co nie przekłada się na otrzymywane wynagrodzenia. Utrzymanie Ośrodka Pomocy Społecznej to również zadanie własne gminy. Proponowany na rok 2019 budżet pozwoliłby na podniesienie wynagrodzeń do średnich pensji innych przedstawicieli zawodów, którzy również pomagają – służą społeczeństwu typu : policjant, kurator czy nauczyciel.

Potrzeby remontowe

Modernizacja i przebudowa budynku przy ul. Kcyńskiej 34 w ramach projektu „Pod dobrą opieką - poprawa świadczonych usług opiekuńczo-wychowawczych poprzez przebudowę budynku przy ul.Kcyńskiej 34 w Szubinie wraz z niezbędnym wyposażeniem”

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MGOPS W SZUBINIE ZA ROK 2017

w roku 2011 przyniosła poprawę warunków lokalowych na najbliższe lata. Stworzyła obecnie możliwości na realizację działań aktywizujących środowisko lokalne do poprawy własnej sytuacji życiowej. Wobec powyższego nie wykazano potrzeb remontowych.

Potrzeby w zakresie usług

W dalszym ciągu podtrzymujemy wniosek o potrzebie powołania do życia na terenie Szubina domu dziennego pobytu dla osób starszych, niepełnosprawnych, (być może z grupą dla schorzeń neurologicznymi - Alzheimer). Pierwsze sygnały tej sprawy pojawiły się w roku 2007. Jednakże do dnia dzisiejszego zadanie nie zostało zrealizowane. Spowodowane jest to brakiem odpowiednich pomieszczeń do prowadzenia wspomnianej działalności oraz brakiem środków finansowych na adaptacje pomieszczeń czy budowę nowego budynku. Dzienny dom pobytu jest formą pomocy dla osób starszych, które nie wymagają stałej pomocy w formie usług opiekuńczych. Wymagają natomiast kontaktu z innymi osobami, w tym z rówieśnikami dla zachowania równowagi zdrowia psychicznego. Realizatorzy usług specjalistycznych dla dzieci - zgłaszają zapotrzebowanie na „Salę doświadczania świata” dla dzieci usprawnianych w domu, nie uczęszczających do placówek oświatowych z uwagi na bardzo ograniczoną sprawność a rodzice nie mają możliwości na wyposażenie w taki sprzęt w domu - mieszkaniu, ponieważ jest to bardzo specjalistyczny sprzęt rehabilitacyjny. Sala taka mogłaby być elementem DDP - Dom Pokoleń, a udostępniana dzieciom i ich rehabilitantom po zakończonych zajęciach seniorów. Reasumując, w roku 2018 i 2019 Ośrodek będzie kontynuował działania, mające na celu ułatwienie dostępu do aktywnych form integracji społecznej osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Zamierzenia te będą realizowane poprzez stosowanie różnorodnych instrumentów pomocy finansowej i pracy socjalnej, a także poprzez rozwój kompetencyjny kadry Ośrodka, umożliwiający wzrost efektywności i skuteczności działań podejmowanych w obszarze przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego.

PODSUMOWANIE

Bardzo szeroki zakres przedmiotowy i podmiotowy pomocy społecznej oraz wyznaczane przez politykę społeczną państwa kierunki rozwoju tej dziedziny pracy, nakładają na jednostki pomocy społecznej ogrom zadań. Pomoc społeczna jest szczególnie wrażliwa na wszelkie zmiany zachodzące w jej otoczeniu, a te - tak naprawdę zweryfikuje życie. Z jednej bowiem strony stanowi koło ratunkowe dla osób i rodzin, które wskutek różnych okoliczności nie są w stanie samodzielnie funkcjonować i wymagają wsparcia, z drugiej zaś strony ośrodek pomocy społecznej – to istotny podmiot lokalnej polityki społecznej, silnie sprzężony z samorządem gminy i jego sytuacją finansową.

Praca we wszystkich obszarach życia każdego człowieka – niezależnie od wieku, stanu zdrowia, wykształcenia, statusu materialnego, pochodzenia, narodowości, wyznawanej religii itp.; zmaganie się z wszelkimi dysfunkcjami, trudnościami życiowymi, zagrożeniami indywidualnymi i społecznymi, wymaga ogromnej, rozległej, specjalistycznej wiedzy, właściwie ukształtowanych postaw życiowych oraz szczególnych umiejętności interpersonalnych osób niosących pomoc. Na uwagę zasługuje fakt, że w wyniku dokonujących się zmian polityczno – gospodarczych oraz zmian w przepisach prawnych, zmienia się również struktura klientów pomocy społecznej, ich oczekiwania i potrzeby - z których wynika, iż pomoc finansowa choć nadal bardzo ważna w sieci usług - nie jest wiodącą formą wsparcia. Ośrodki pomocy społecznej powoli przestają być utożsamiane jedynie z „kasami wypłacającymi zasiłki”.

Wsparcie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szubinie, na rzecz mieszkańców miasta i gminy – beneficjentów pomocy społecznej – w minionym roku udzielane było, kiedy jednostka lub rodzina nie wykorzystywała własnych uprawnień, zasobów i możliwości, bo ich nie miała lub nie potrafiła w sposób właściwy ich wykorzystać.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MGOPS W SZUBINIE ZA ROK 2017

Poprzedzały ją z reguły świadczenia z systemu ubezpieczeń społecznych, jak również zasiłki rodzinne czy pomoc dla bezrobotnych. Praca z osobami czy rodzinami, polegała na zaspakajaniu bieżących, podstawowych potrzeb oraz długofalowym działaniu prowadzącym do pozyskania lub odbudowania zasobów własnych (wiedza, umiejętności zawodowe, interpersonalne, kompetencje rodzicielskie, funkcjonowanie społeczne, warunki mieszkaniowe, zdrowotne), poszerzaniu możliwości samodzielnego funkcjonowania i umiejętnego korzystania z uprawnień. Działania pomocowe miały na celu zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym, a w konsekwencji dysfunkcjom społecznym. Zwracano uwagę na rolę prewencji, która nie tylko pozwalała nie dopuszczać do pojawiania się problemów, ale również obniżała koszty udzielania pomocy. Inną ważną i odpowiedzialną grupą realizowanych zadań stanowiły działania interwencyjne, podejmowane w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia oraz bezpieczeństwa osób i ich rodzin lub najbliższego otoczenia. Był to najtrudniejszy obszar pracy, wymagał bowiem podejmowania szybkich i trafnych decyzji oraz działań – często wbrew woli osób wymagających pomocy (chorzy psychicznie, ofiary/sprawcy przemocy, zaniedbane dzieci). Należy w tym miejscu zaznaczyć, że realizacja pomocy (bez względu na formę) adresowana do różnych kategorii klientów, wymagała niejednokrotnie konsultacji i współpracy z wieloma podmiotami.

Wiele działań prowadzonych na rzecz społeczności lokalnej, Ośrodek realizował we współpracy z instytucjami rządowymi i samorządowymi. Przedstawiony w niniejszym dokumencie system pomocy na rzecz osób i rodzin, realizowany przez MGOPS w Szubinie, wynikał z założenia, że samo udzielenie pomocy finansowej nie doprowadzi do życiowego usamodzielnienia, a wręcz przeciwnie może prowadzić do szkodliwego zjawiska uzależnienia się od pomocy i przekazywania bierności życiowej następnym pokoleniom. Dlatego, w codziennej działalności Ośrodek dążył do wyprowadzenia jednostek i rodzin korzystających z pomocy społecznej z grup ryzyka poprzez ograniczanie dysfunkcji, choć stwierdzić należy, że nie w każdym przypadku było to możliwe. Często przyczyny leżały po stronie samych świadczeniobiorców, którzy nie współpracując z pracownikiem socjalnym w celu rozwiązania trudnej sytuacji i nie wywiązując się z obowiązków, sami rezygnowali z oferowanej im pomocy. Stąd efekty (w sensie przywrócenia zdolności tych osób do pełnienia ról społecznych) – nie zawsze były zadowalające.

Na przestrzeni lat jednoznacznie można stwierdzić, że nie było roku, w którym Ośrodek nie zostałby obdarzony nowymi zadaniami. Różnorodność zadań, nadmiernie rozbudowana biurokracja, szczegółowa sprawozdawczość i często presja czasu sprawiają, że pracownicy muszą niejednokrotnie podejmować się nowych wyzwań. Obsługa merytoryczna i techniczna powierzanych zadań wymaga ciągłego dostosowania struktury, szkoleń i samokształcenia pracowników, a także zdobywania nowych umiejętności w obsłudze tych zadań.

W obliczu dokonujących się dynamicznych zmian w pomocy społecznej, trudno jest do końca przewidzieć i zaplanować przyszłość w instytucjach pomocy społecznej. Tym bardziej, że ciągle trwają prace nad zmianami ustawy o pomocy społecznej. Reasumując stwierdzić należy, iż realizowane zadania statutowe i ponadstandardowe z obszaru szeroko pojętej polityki społecznej przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szubinie, stanowią ważny obszar z punktu widzenia potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej gminy Szubin.

Przygotowała:
Renata Michalak
29.03.2018r.

Dyrektor MGOPS w Szubinie
Renata Michalak

Załącznik Nr⁴.....
do protokołu Nr^{27/18}.....
z dnia^{11.04.2018r.}.....

Sprawozdanie z realizacji Programu wspierania rodziny dla Gminy Szubin za rok 2017

„Troska o dziecko jest pierwszym i podstawowym
sprawdzianem stosunku człowieka do człowieka”
Jan Paweł II

Szubin, marzec 2018

I. PODSTAWA PRAWNA

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szubinie od stycznia 2012r. realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697 ze zm.) .

Zarządzeniem Nr 0050.1.30.2012 z dnia 4 kwietnia 2012r. Burmistrz Szubina upoważnił Dyrektora Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szubinie do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny.

Art. 179 ust. 1 określa, że w terminie do dnia 31 marca każdego roku burmistrz składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadania.

II. ZADANIA GMINY WYNIKAJĄCE Z USTAWY O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należą:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - b) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - c) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 zadania ministra właściwego do spraw rodziny ust. 3;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

III. WSPIERANIE RODZINY

Zgodnie z art. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej :

1. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych burmistrz zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- a) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- b) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- c) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- d) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- e) pomocy w integracji rodziny;
- f) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- g) dążeniu do reintegracji rodziny.

2. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie:

- a) pracy z rodziną;
- b) pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

3. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Zgodnie z art. 14 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. W związku z realizacją zadań określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w strukturze tut. Ośrodka został wyodrębniony Dział Pomocy Rodzinie i Dziecku. Podstawowym zadaniem w/w Działu jest prowadzenie wzmożonych działań mających na celu pomoc osobom i rodzinom w zakresie:

- poprawy funkcjonowania osób i rodzin w środowisku społecznym, rozwijanie i wzmocnianie ich aktywności oraz samodzielności życiowej,
- przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
- wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i zapobiegania zjawiskom konieczności umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych,
- świadczenia pracy socjalnej na rzecz tych osób i rodzin,
- asystentura rodziny,
- wnioskowania o pomoc, o której mowa w ustawie o pomocy społecznej w tym: organizacja specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania. Ta forma wsparcia rodzin została opisana w Sprawozdaniu z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szubinie za rok 2017, które zostanie przedstawione na sesji Rady Miejskiej dnia 16 kwietnia 2018r.

Do pracy z asystentami w 2017 r. wytypowanych było **56 rodzin**, w tym: **11 rodzin** objętych było wsparciem asystenta rodziny na postanowienie Sądu.

W ramach Resortowego Programu Wsparcia Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na rok 2017 gmina otrzymała decyzję o przyznaniu dotacji na zatrudnienie pracowników pełniących rolę asystenta rodziny dla rodzin z Gminy Szubin w wysokości 95.250 zł. (w 2014 – 81.118zł, w 2015 – 63.000zł. w 2016 - 85.200 zł.). Pięciu zatrudnionych asystentów na 5 etatów (1 osoba na zastępstwo za asystenta przebywającego na świadczeniu rodzicielskim) objęło swoim wsparciem 56 rodzin. Koszty zatrudnienia wraz z pochodnymi zatrudnionych asystentów rodziny w 2017 r. wyniosły 229.683zł., z czego 90.616,00 zł stanowiły środki z dotacji, natomiast 139.067,00 zł środki własne.

Rozdział 85504	Dotacja w ramach programu	Środki pozabudżetowe z Funduszu Pracy	Udział środków własnych w programie	Środki wydatkowane na prowadzenie świetlicy opiekuńczo-wychowawczej	Pozostałe środki wydatkowane poza programem	Razem
§3020	0,00		0,00	0,00	2 050,05	2 050,05
§4010	29 903,18	60 712,53	48 963,83	12 356,25	23 335,25	175 271,04
§4040	0,00		8 754,16	0,00	11 580,54	20 334,70
§4110	0,00		26 490,41	2 142,59	29 677,17	58 310,17
§4120	0,00		3 749,85	302,74	4 193,11	8 245,70
§4170	0,00		0,00	0,00	3 900,00	3 900,00

§4210	0,00		0,00	4 098,05	6 656,95	10 755,00
§4220	0,00		0,00	5 515,98	0,00	5 515,98
§4300	0,00		0,00	3 986,00	3 563,00	7 549,00
§4410	0,00		0,00	0,00	11 276,52	11 276,52
§4440	0,00		0,00	0,00	7 113,96	7 113,96
§4700	0,00		0,00	0,00	877,06	877,06
Razem	29 903,18	60 712,53	48 963,83	28 401,61	104 223,61	245 294,76

Ośrodek wspiera finansowo działania świetlicy opiekuńczo-wychowawczej i w okresie sprawozdawczym zgodnie z powyższą tabelą wydatki na ten cel wyniosły 28.401,61 zł.

Realizując zapisy ustawy o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej Ośrodek finansował również koszty pobytu 17 dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych w wysokości 68.720,35 zł (w 2016r.- 32.715,02 zł) jako 10% wydatków ponoszonych przez powiat na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku (3 dzieci), 30% w drugim roku pobytu w pieczy zastępczej (5 dzieci) i 50% w kolejnych latach (9 dzieci).

W przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego i dokonaniu analizy sytuacji rodzinnej, pracownik socjalny, jeżeli uzna za zasadne, występuje do Dyrektora ośrodka z wnioskiem o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny. Po otrzymaniu wniosku, Dyrektor ośrodka pomocy społecznej przydziela rodzinie asystenta rodziny. Praca z rodziną prowadzona jest również w przypadku czasowego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Wówczas prowadzone są działania w kierunku powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej. Od 1 stycznia 2015 r. ma charakter obligatoryjny.

Zakres obowiązków asystenta rodziny został wyszczególniony w art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Rolą asystenta jest: pomoc rodzinie w poprawie jej sytuacji życiowej, nauka prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, a także pomoc w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych. Ponadto asystent wspiera aktywność społeczną i zawodową rodziny, motywuje jej członków do podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Do zadań asystenta należy także: motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców kształtujących prawidłowe wzorce rodzicielskie i umiejętności psychospołeczne, interwencje w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin, prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci.

Praca asystenta rodziny przybiera formę socjalno-wychowawczą. Asystenci uczą rodziców, jak prawidłowo wychowywać i sprawować opiekę nad dziećmi, między innymi przekazują informacje na temat prawidłowych postaw rodzicielskich, sposobów komunikowania się, metod wychowawczych, uświadamiają rodziców jaką pełnią rolę wobec dzieci, pokazują korzyści z tworzenia pozytywnych wzorców. Dostarczają informacji dotyczących sposobów i miejsc spędzania wolnego czasu z dziećmi. Modelują zachowanie rodziców względem dzieci. W czasie kontaktów z rodziną pokazują, jak spokojnie rozmawiać z dziećmi, jak wydawać polecenia i je egzekwować, jak pomagać dzieciom w odrabianiu lekcji. Prowadzą treningi umiejętności wychowawczych oraz organizacji dnia codziennego, w tym

podziału obowiązków między członków rodziny. Zachęcają do okazywania dzieciom miłości. Motywują rodziców do dbałości o edukację i rozwój dziecka, do kontrolowania osiągnięć szkolnych dzieci, pokazywania korzyści z uczęszczania dziecka do szkoły, przedszkola czy żłobka. Towarzyszą w kontaktach z nauczycielami, pedagogiem. W razie niepokojących objawów w zachowaniu dziecka motywują rodziców do zdiagnozowania poziomu rozwoju, potrzeb i możliwości oraz zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych dzieci w poradniach psychologiczno-pedagogicznych lub innych poradniach specjalistycznych.

W roku 2017 asystenci rodzin oraz pracownicy socjalni zachęcali rodziców do udziału w warsztatach „**Razem na nowo**” organizowanych przez Stowarzyszenie „Podaj Rękę” z Bydgoszczy. Projekt skierowany był do rodziców z terenu miasta i gminy Szubin, którzy mają trudności wychowawcze z dziećmi. Na udział w warsztatach zdecydowało się **12 rodziców**, którzy byli objęci wsparciem przez asystentów. Praca asystenta rodziny jest procesem długofalowym, a prowadzone działania, aby odniósł zamierzony skutek muszą być cały czas utrwalane, dlatego tak jak w latach poprzednich również w roku 2017 asystent pomagał rodzinom w rozwiązywaniu codziennych spraw socjalno-bytowych. Asystenci towarzyszyli członkom rodziny w urzędach, ośrodkach zdrowia i innych instytucjach, modelując i trenując umiejętności społeczne służące realizacji różnych spraw. Udzielali informacji oraz poszerzali świadomość w zakresie przysługujących klientom praw. Asystenci rodziny współpracują ze środowiskiem lokalnym, z Sądem Rejonowym w Szubinie, kuratorami zawodowymi i społecznymi, Policją, Powiatowym Urzędem Pracy w Szubinie, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Nakle nad Notecią, instytucjami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Prowadzą również działania pośrednie, polegające na łączności z innymi pracownikami służb społecznych, czyli doraźnych kontaktach służących wymianie informacji w sprawach dotyczących rodziny lub wsparciu.

Kolejnym zadaniem asystenta jest dokumentowanie pracy z rodziną, dokonywanie okresowej, co najmniej półrocznej oceny sytuacji rodziny i przekazywanie jej podmiotowi zatrudniającemu asystenta lub Sądowi zlecającemu wsparcie asystentem. Podstawą działania asystentów rodziny jest plan pracy z rodziną, opracowywany i realizowany we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym. Opracowany przez asystenta plan pracy z rodziną określa zakres działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, zawiera terminy realizacji zaplanowanych działań oraz przewidywane efekty. Ponadto asystenci rodzin prowadzą karty pracy asystenta rodziny dokumentujące każde spotkanie asystenta z rodziną i opis działań przeprowadzonych z rodziną.

Praca socjalna jest świadczeniem niepieniężnym, ale wspierana jest pomocą finansową, która udzielana jest rodzinom zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Jest ona działaniem ukierunkowanym na budzenie potrzeb, sił i motywacji klientów do zmiany tak, by potrafili sami znajdować rozwiązanie własnych problemów, by wyrazili chęć i gotowość do pracy nad podnoszeniem swoich umiejętności opiekuńczo-wychowawczych i do prowadzenia gospodarstwa domowego oraz by stwarzali warunki do bezpiecznego życia i rozwoju swoich dzieci.

Tut. Ośrodek realizował Program wspierania rodziny dla Gminy Szubin na lata 2015 – 2017, który został zatwierdzony i przyjęty do realizacji Uchwałą Nr V/28/15 Rady Miejskiej w Szubinie z dnia 5 marca 2015 r. Program Wspierania Rodziny został opracowany w związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. z 2017r. Dz. U poz. 697 ze zm.).

Opracowanie i realizacja Programu wspierania rodziny należy do zadań własnych gminy. Program wspierania rodziny skierowany jest do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Głównym założeniem programu jest poprawa funkcjonowania rodzin z terenu gminy Szubin poprzez zapewnienie im kompleksowego systemu wsparcia.

Cele szczegółowe programu to:

1. rozwój działań profilaktycznych, zmniejszających ryzyko zachowań niepożądanych i patologicznych w rodzinie,

2. zwiększenie dostępności usług dla rodzin i dzieci ze szczególnymi potrzebami i/lub rodzin w kryzysie,
3. wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
4. rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.

Aby praca z rodziną przynosiła efekty stosowane są wielokierunkowe formy pomocy;

1. Praca z rodziną w formie pomocy terapeutycznej.

Trudne wydarzenia rodzinne i kryzysy mogą łatwo przytłoczyć rodziny i jej członków. Złe wzorce i szkodliwe strategie radzenia sobie w takich sytuacjach mogą spowodować zahamowanie i uczucie stagnacji w rozwoju rodziny. W terapii, rodzina pracuje z terapeutą nad lepszym zrozumieniem relacji rodzinnych. To zrozumienie ujawnia obszary siły, dzięki którym rodzina może przejść przez kryzys a także obszary konfliktu lub dysfunkcji, nad którymi trzeba pracować. Razem, rodzina i terapeuta, pracują nad sposobami naprawy i poprawy stosunków rodzinnych.

W 2017 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Szubinie współpracował z psychologiem od września zatrudnionym na 0,5 etatu, który swoimi działaniami wspierał asystentów rodziny i pracowników socjalnych. Prowadził oni pracę z rodziną i dzieckiem z uwagi na narastające zaburzenia w tej sferze. Ponadto wsparcia udzielali psychologicy pracujący w Ośrodku, angażując się w próby rozwiązania problemów w rodzinach.

We wszystkich rodzinach była jednocześnie prowadzona praca wspierająca w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych, socjalnych, w tym w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz planowaniu wydatków, a także innych obowiązków, jakie powinni wypełniać rodzice względem swoich dzieci.

Rodziny objęte pracą asystenta rodziny

Rok	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	Łączna liczba dzieci w rodzinach
2014	50	138
2015	54	149
2016	57	147
2017	56	158

Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny.

Zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej asystent rodziny jest obowiązany do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach oraz samokształcenie. Asystenci rodzin uczestniczą systematycznie w kursach podnoszących umiejętności w zakresie wsparcia rodziny. ROPS w Toruniu organizuje cyklicznie superwizje dla tej grupy zawodowej, w której uczestniczą nasi pracownicy, bardzo często występując jak specjaliści w zakresie asystentury rodziny. Potrzeby szkoleniowe są duże, jednak wiąże się to z kosztami oraz niemożnością pracy w środowiskach.

2. Propagowanie i organizowanie działań na rzecz środowiskowych form spędzania czasu wolnego dzieci.

Wartością dodaną realizacji Programu wspierania rodziny jest prowadzenie świetlicy opiekuńczo-wychowawczej, której od 1.01.2014r. obsługę prowadzi MGOPS. Placówka funkcjonuje od godz.16:00 do 19:30 w dni robocze, obecnie w Szkole Podstawowej Nr 1 w Szubinie. Wychowawcy – opiekunowie (6) to pracownicy MGOPS oraz koordynator nadzorujący pracę w Świetlicy. Jakże działania oprócz codziennego odrabiania lekcji, działań opiekuńczo-wychowawczych czy integracyjnych były realizowane w 2017r. możecie Państwo wyczytać poniżej.

4. Bal Karnawałowy

W dniu **05.01.2017r.** w Szubińskim Domu Kultury odbył się 4 Bal Karnawałowy. Organizatorem uroczystości był MGOPS w Szubinie. Bal był przeznaczony dla dzieci objętych pomocą i wsparciem asystenta rodziny oraz dzieci uczęszczających do Świetlicy Opiekuńczo-wychowawczej w Szubinie. Tematem przewodnim balu były „gwiazdy filmowe”. Przybyłych gości powitała główna organizatorka karnawałowej imprezy Marlena Nowaczewska – asystent rodziny. Oprawę muzyczną zapewnił zespół muzyczny DUO DANCE PLUS, który zagrał na balu charytatywnie. Zabawy z dziećmi prowadziła animatorka zabaw Ani-Marta. W konkurencjach dzieci mogły powalczyć o nagrody ufundowane przez PCK z Bydgoszczy. Na zakończenie przybył Gwiazdor, który obdarował wszystkie dzieci prezentami. W balu wzięło udział około 100 dzieci.

Wycieczka do Warszawy

W dniu **24.01.2017r.** Dzieci z Placówki Wsparcia Dziennego w Szubinie uczestniczyły w wycieczce do Warszawy. Wyjazd odbył się na zaproszenie Posła Bartosza Kownackiego oraz jego współpracowników. Celem wycieczki było wejście oraz zwiedzanie Parlamentu Rzeczypospolitej Polskiej – najwyższych organów władzy ustawodawczej w naszym kraju. Dzieci wzięły udział w krótkim wykładzie dotyczącym historii i współczesności polskiego parlamentu. Bardzo dużą widzą historyczną wykazała się nasza Agata, która potrafiła odpowiedzieć na wiele pytań dotyczących obecnego składu Parlamentu. Dzieci obejrzały również Salę Posiedzeń Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, piękną tzw. Salę Lustrzaną, gdzie Prezydent uczestniczy w konferencjach prasowych. Po zwiedzeniu Gmachu Parlamentu odbyła się kolejna część wycieczki, zwiedzanie Grobu Nieznanego Żołnierza oraz poznanie jego historii. Kolejnym etapem wycieczki był wyjazd do fabryki FERRERO w Belskim Dużym pod Grójcem. Uczestników wycieczki powitał Poseł Bartosz Kownacki, który był głównym inicjatorem spotkania. Dzieci podziękowały Panu Posłowi oraz Prezesowi fabryki słodczy, wręczając własnoręcznie zrobione laurki. Wychowankowie Placówki Wsparcia Dziennego w Szubinie poznali historię rozwoju firmy oraz mogli zwiedzić linię produkcyjną wyrobu słodczy. Organizatorzy zapewnili dzieciom obiad oraz obdarowali słodkimi upominkami. Wycieczka dostarczyła dzieciom wiele emocji i wrażeń.

Bal Sportowca

W dniu **25.01.2017r.** Placówka Wsparcia Dziennego w Szubinie została zaproszona do Domu Św. Mikołaja w Kcyni na „Bal Sportowca”. Wszyscy uczestnicy zabawy dostosowali się do tematu przewodniego balu. W przerwie dyskoteki odbywały się konkurencje grupowe takie jak: przeciąganie liny, rzuty butami do kosza, rzuty piłeczką do kartonu, mecz piłki nożnej. Konkurencje dostarczyły uczestnikom wiele emocji i wrażeń. Zauważalna była zdrowa rywalizacja. W punktacji rankingowej wygrały dzieci w Placówki Wsparcia Dziennego w Szubinie. Wychowankowie z Domu Św. Mikołaja w Kcyni własnoręcznie wykonali główną

nagrodę – styropianową sztangę. Podczas zabawy nawiązały się pierwsze przyjaźnie. Wszyscy uczestnicy bawili się wyśmienicie. Zabawa karnawałowa na długo pozostanie w ich pamięci.

Spotkanie edukacyjne w MGOPS

Dnia **09.03.2017 roku** w siedzibie tutejszego Ośrodka odbyło się spotkanie edukacyjne skierowane dla rodziców spodziewających się dziecka oraz planujących ciążę. Powyższe spotkanie zrealizowano w ramach Ogólnopolskiego Konkursu - „Gmina Wspierająca Rodzinę”. Tematyka spotkania dotyczyła „Przebiegu ciąży, cyklu porodu oraz opieki nad noworodkiem”. Spotkanie poprowadziła dyplomowana położna Pani mgr Irena Białecka – Serafińska. Na spotkaniu poruszono tematykę aktywności fizycznej oraz właściwej diety kobiet ciężarnych, przedstawiono graficznie poszczególne trymestry ciąży, szczegółowo omówiono fazy porodu. Ponadto prowadząca przybliżyła także walory i techniki karmienia piersią, zasady pielęgnacji i opieki nad noworodkiem, a także omówiła specyfikę okresu połogu. Organizatorzy zapewнили osobom przybyłym na spotkanie ciepłe i zimne napoje, słodki poczęstunek oraz sprzyjającą atmosferę. W trakcie omawiania bloków tematycznych (projekt multimedialny) prowadząca wyczerpująco odpowiadała na pytania uczestników.

Konkurs „To właśnie jest nasza rodzina”

W dniu **10 marca 2017 roku** odbyło się uroczyste podsumowanie konkursu plastycznego pt. „To właśnie jest nasza rodzina” organizowanego w ramach Ogólnopolskiego Konkursu dla gmin pod nazwą „Gmina Wspierająca Rodzinę”. Konkurs dotyczył podejmowania działań mających na celu wspieranie osób niepełnosprawnych i ich rodzin oraz integrację rodzin. Głównym celem projektu był udział całej rodziny w konkursie plastycznym, który miał za zadanie integrację rodzin oraz podejmowanie wspólnych wyzwań. Miał on na celu pokazać możliwości sposobu spędzania czasu wolnego z dzieckiem oraz rozwijanie umiejętności wyrażania myśli, uczuć i więzi rodzinnych w formie plastycznej. Ważnym elementem konkursu było promowanie wartości rodziny w życiu każdego człowieka. Na konkurs wpłynęło 21 pięknych prac przedstawiających rodziny dzieci i młodzieży uczęszczających do Zespołu Szkół Specjalnych w Szubinie. Prace wykonane były różną techniką, wszystkie prace były zgodne z założeniami regulaminu. Komisja konkursowa składająca się z dyrekcji, pracowników MGOPS w Szubinie i pedagoga szkolnego miała bardzo trudne zadanie, po obejrzeniu i ocenie 21 prac plastycznych postanowiła przyznać ostatecznie 3 pierwsze miejsca i dwa wyróżnienia. Wszyscy uczestnicy otrzymali pamiątkowe dyplomy i nagrody ufundowane przez MGOPS w Szubinie i Urząd Miejski w Szubinie. Rodziny wyróżnione i nagrodzone otrzymały dodatkowe zaproszenia na Pizzę Rodzinną do Pizzerii „Pod Kredensem” w Szubinie dnia 15.03.2017 roku.

Wszystko za jeden uśmiech

W dniu **10.04.2017r.** dzieci z Placówki Wsparcia Dziennego brały udział w projekcie „**Wszystko za jeden uśmiech**” realizowanym przez Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. prof. Emila Chroboczka w Szubinie, działającym przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Szubinie. Spotkanie dotyczyło sztuki zdobienia jajek wielkanocnych. Każde dziecko mogło samodzielnie udekorować wielkanocne jajko. Dzieci wykazały się dużą kreatywnością wyobraźnią i pomysłowością. W zajęciach uczestniczyła również Pani Benigna Olszewska. Wolontariusze pomagali młodszym dzieciom ozdobić jajka. Podopieczni Placówki Wsparcia Dziennego w Szubinie, podziękowali realizatorom projektu, wręczając słodczyce oraz samodzielnie wykonane laurki. Spotkanie dostarczyło uczestnikom dużo radości i frajdy.

Festyn w Zielonowie

W dniu **02.06.2017r.** Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szubinie zorganizował piknik w leśniczówce w Zielonowie dla rodzin współpracujących z asystentem rodziny oraz dla dzieci uczęszczających do Placówki Wsparcia Dziennego w Szubinie. Głównym celem festynu integracja rodzin oraz ukazanie aktywnych form spędzania czasu wolnego na świeżym powietrzu. Zabawy i gry z dziećmi poprowadziła grupa animatorów „Wesolandia” z Bydgoszczy. Dodatkową atrakcją festynu była obecność druhów z OSP z Szubina, którzy zaprezentowali działanie sprzętu gaśniczego oraz wnętrze wozu bojowego Straży Pożarnej. Na spotkaniu nie zabrakło kiełbasek z grilla, chleba ze smalcem oraz słodkości, które przygotowali rodzice.

Bal integracyjny z Kcynią

W dniu **13.06.2017r.** Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szubinie zorganizował zabawę, na którą zaprosił dzieci z Placówki Wsparcia Dziennego w Szubinie, podopiecznych Domu Św. Mikołaja w Kcyni wraz z dyrektorem Ośrodka, Wawrzyńcem Pezackim i wychowawcami oraz uczniów z Zespołu Szkół Specjalnych w Szubinie z rodzicami. Oprawę muzyczną zapewnił Zbigniew Sabaciński oraz Maciej Marczak, nauczyciele z Zespołu Szkół Specjalnych w Szubinie. Wspólna zabawa miała charakter integracyjny. Dzieci uczestniczyły w różnych konkurencjach i zabawach. Każda konkurencja była nagradzana gromkimi brawami oraz drobnymi upominkami. Wspólna zabawa i tańce przyniosły wszystkim uczestników wiele radości i frajdy. Z relacji zaproszonych gości wynikało, że była to najlepsza zabawa integracyjna, na której byli do tej pory. Pracownicy MGOPS w Szubinie zapewnili gościom słodki poczęstunek oraz pizzę, której degustacja cieszyła się dużym powodzeniem.

Baza Lotnictwa Transportowego w Powidzu

W dniu **20.06.2017** roku dzieci z Placówki Wsparcia Dziennego w Szubinie oraz podopieczni z Domu Św. Mikołaja w Kcyni udały się wraz z opiekunami na wspólną wycieczkę. Celem podróży było zwiedzanie 33 Bazy Lotnictwa Transportowego w Powidzu. Pierwszym punktem podróży dzieci z szubińskiej placówki było spożycie wspólnego posiłku z dziećmi w Domu Św. Mikołaja w Kcyni. Po obiedzie uczestnicy ruszyli w podróż autobusem. Podczas drogi czas umilały wspólne śpiewy i opowieści. Po dotarciu na miejsce zostaliśmy przywitani przez Pana kpt. Bartłomieja Czyżewskiego oraz Pana por. Jacka Jączyńskiego. Pierwszym punktem wycieczki była krótka prelekcja o statku C-130E Hercules, zwiedzanie, a także obserwowanie startu tego samolotu. Następnie uczestnicy wycieczki udali się do spadochroniarni, gdzie został zaprezentowany sprzęt wyposażenia skoczków. Ostatnim punktem zwiedzania było dotarcie do hangaru „Bryzy”, gdzie dzieci mogły poczuć się jak prawdziwi piloci zasiadając za sterami samolotu. Finalnie dzieci wraz z opiekunami udały się do budynku pilotów W-3 „Sokół”, gdzie odbył się wspólny piknik. Uczestnicy mieli okazję bezpośrednio porozmawiać z żołnierzami o ich pracy, trudach i satysfakcji wynikającej ze służby Ojczyźnie. Dzieci zjadły kiełbaski z grilla oraz tradycyjną pajdę ze smalcem i ogórkiem. Wyjazd był bardzo udany i na pewno zapadnie w pamięć wszystkim uczestnikom. Wyjazd był spełnieniem marzeń Pana Wawrzyńca Pezackiego – dyrektora Domu Św. Mikołaja w Kcyni, który pierwszy raz mógł zasiąść w kokpicie samolotu.

Święto Świadectw

Jak co roku **22 czerwca** po zakończeniu roku szkolnego Placówka Wsparcia Dziennego świętowała „**Święto Świadectw**”. Jest to kontynuacja tradycji rozpoczętej kilka lat temu przez Panią Benignę Olszewską, która i w tym roku zaszczyciła nas swoją obecnością. Razem z dziećmi świętowali również wychowawcy oraz Koordynator Placówki Wsparcia Dziennego Pani Beata Kościanek. Za poświęcony czas i okazane serce dzieci odwdzięczyły się wychowawcom oraz Pani

Dyrektor Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szubinie Renacie Michalak pięknymi, własnoręcznie wykonanymi laurkami i upominkami. W trakcie uroczystości każde z dzieci otrzymało dyplom, drobny upominek, ale przede wszystkim usłyszało wiele miłych i ciepłych słów o sobie. Nie można zapomnieć o wyróżnieniach za najwyższe frekwencje na zajęciach. Po poczęstunku dzieci wykonały swoje popisowe tańce takie jak: „Belgijka”, „Skrzypek”, „Czekolada” i w dobrych humorach wróciły do domu.

Dzieci uczyły się Pierwszej Pomocy

W dniach **7 i 14 listopada br.** dzieci ze Świetlicy Opiekuńczo-Wychowawczej działającej przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Szubinie brały udział w pierwszym spotkaniu projektu "Wszystko za jeden uśmiech". Dzieci uczestniczyły w zajęciach z zakresu udzielania pierwszej pomocy. Zajęcia zorganizowane przez Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. prof. E. Chroboczka w Szubinie pozwoliły dzieciom nabyć potrzebnej wiedzy, jak pomagać osobom w stanie nagłego zagrożenia życia, a także sprawdzić swoje umiejętności w ćwiczeniach praktycznych. Pod okiem specjalistów dzieci mogły ćwiczyć między innymi prowadzenie resuscytacji krążeniowo-oddechowej na fantomach, czy zaopatrywanie ran. Niewątpliwie wiedza ta może w przyszłości pozwolić dzieciom uratować ludzkie życie.

Wyjazd do Multikina

W dniu **17.11 br.** młodzież ze Świetlicy Opiekuńczo-Wychowawczej działającej przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Szubinie, uczestniczyła w wycieczce do Multikina w Bydgoszczy. Głównym celem wyjazdu było wdrażanie do kulturalnego zachowania w miejscach publicznych, nauka racjonalnego spędzania czasu oraz integracja dzieci. Podopieczni obejrżeli film pt. "Listy do M3", który wprowadził świąteczną atmosferę. Seans dostarczył uczestnikom wiele emocji i wrażeń. Każdy otrzymał zestaw popcornu i napoju. Młodzież wróciła do domu w dobrych humorach.

Kręgle do Bowling Center w Bydgoszczy

W dniu **30.11.2017r.** Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szubinie zorganizował wyjazd na kręgle do Bowling Center w Bydgoszczy. W wycieczce wzięły udział dzieci z rodzin współpracujących z asystentem rodziny. Wyjazd odbył się w ramach Andrzejek. Młodsze dzieci po raz pierwszy grały w kręgle. Początkowo rzuty kulą były trochę nieudane, jednakże z każdym kolejnym rzutem, było coraz lepiej. Na tablicy przy imionach dzieci pojawiały się pierwsze punkty. Współzawodnictwo na torze wiązało się ze świetną zabawą i zdrową rywalizacją. Wyjazd dostarczył dzieciom wiele wrażeń i wzbogacił jego uczestników o nowe doświadczenia. Dzieci mogły w ciekawy i aktywny sposób spędzić czas wolny i nauczyć się podstaw gry w kręgle. Podczas wyjazdu nawiązały się nowe znajomości. Realizatorzy wyjazdu zapewnili uczestnikom ciepły posiłek w formie pizzy.

"Wśród Nocnej Ciszy"

Święta to wyjątkowy czas, w którym ważne są wspólne spotkania. Dlatego wychowankowie ze Świetlicy Opiekuńczo - Wychowawczej działającej przy MGOPS w Szubinie wybrali się dnia **20.12.2017r.** razem z wychowawcami do Domu Św. Mikołaja w Kcyni. Głównym celem spotkania była wspólna wieczerza z wychowawcami i mieszkańcami Domu Św. Mikołaja. Spotkanie odbyło się w ramach projektu "Wśród Nocnej Ciszy" realizowanego przez gospodarzy. Wspólne świętowanie w tym dniu zaczęło się od konkursu kolęd i prac plastycznych pod tytułem "Dzisiaj w Betlejem". Przygotowane przez dzieci ze Świetlicy w Szubinie występy i prace plastyczne spotkały się z uznaniem widowni, a także zostały docenione przez jury i nagrodzone wspaniałymi prezentami. Przed wspólną wieczerzą i przełamaniem opłatka, wychowankowie

Świetlicy w Szubinie wystawili Jasełka. Dzieci otrzymały gorące brawa za przygotowanie pięknego przedstawienia. Uwieńczeniem spotkania była wizyta Św. Mikołaja, który obdarował dzieci prezentami świątecznymi. Dla dzieci spotkanie to było możliwością kultywowania tradycji Świąt Bożego Narodzenia oraz zacieśnienia więzi koleżeńskich. Obecnością w ten wspomniały wieczór zaszczyliła nas Pani Benigna Olszewska, założycielka "Krainy Uśmiechu". Wszyscy wrócili do domu z pięknymi wspomnieniami i dobrymi humorami.

Ponadto pracownicy OPS rokrocznie bardzo chętnie uczestniczą w roli partnerów Szkoły Podstawowej Nr 1 w Szubinie oraz Przedszkola nr 3, Zespołu Szkół Specjalnych jako animatorzy zabaw i atrakcji dla dzieci podczas festynów rodzinnych.

IV. WSPÓŁFINANSOWANIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Zgodnie z art. 176 pkt. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Ośrodek realizuje zadania dotyczące współfinansowania przez gminę kosztów pobytu dziecka w pieczy zastępczej, tj; rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim roku pieczy zastępczej.

W roku 2017 w pieczy zastępczej przebywało **17 dzieci**, w tym **6 dzieci** przebywało w instytucjonalnej pieczy zastępczej, a **10 dzieci** przebywało w rodzinnej pieczy zastępczej. Łączna kwota współfinansowanych kosztów za pobyt dzieci w pieczy zastępczej wyniosła **68.720,35 zł**.

Art. 8 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zobowiązuje do pracy z rodziną w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. Naturalnym środowiskiem rozwoju dziecka jest rodzina, to też umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzinie, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Główną przyczyną, z powodu której dzieci trafiły do pieczy zastępczej, jest uzależnienie rodziców od alkoholu, a tym samym brak zaspakajania podstawowych potrzeb dzieci oraz gdy jest zagrożone życie i zdrowie dzieci. Tut. Ośrodek zanim wystąpi z wnioskiem do Sądu o zainteresowanie się sytuacją dzieci w rodzinie, podejmuje określone formy działania we współpracy z instytucjami, które w swoim zakresie obowiązków mają wpisana pomoc dziecku i rodzinie. Jeżeli rodzice nie podejmują współpracy, a sytuacja dziecka jest zagrożona wówczas o sprawie zostaje powiadomiony Sąd. W przypadku umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, z rodzicami podejmowana jest dalsza współpraca asystencka na rzecz powrotu dzieci do rodziny biologicznej. Jednak z doświadczenia tut. Ośrodka wynika, że niewielu rodziców podejmuje wyzwanie, jakim jest podjęcie działań, aby dzieci mogły wrócić do domu rodzinnego.

Ponadto pracownicy socjalni przeprowadzają średnio co pół roku analizę sytuacji rodziny biologicznej, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. W przeprowadzanej analizie brane są pod uwagę między innymi warunki mieszkaniowe, sytuacja zawodowa, relacje z dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej, powody umieszczenia dziecka poza rodziną biologiczną. Tak przeprowadzona analiza daje obraz, czy rodzice biologiczni chcą podjąć współpracę na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej oraz czy nie występują przesłanki uniemożliwiające podjęcie takiej współpracy. Dzieci trafiają również do pieczy zastępczej sprawowanej przez dziadków, którzy wnioskuje do Sądu o ustanowienie ich rodziną zastępczą spokrewnioną dla wnuków, gdy rodzice nie są w stanie opiekować się dziećmi. Te działania zazwyczaj odbywają się poza wiedzą Ośrodka, gdy rodzina nie korzysta z żadnych form pomocy i nie dochodzą żadne sygnały ze środowiska. W takich przypadkach Ośrodek dopiero otrzymuje informację, kiedy z Powiatowego Centrum Pomocy

Rodzinie otrzymuje komplet dokumentów dziecka dotyczący odpłatności za pobyt w pieczy zastępczej.

V. WYKAZ POTRZEB NA ROK 2018-2019 ZWIĄZANYCH Z REALIZACJĄ ZADAŃ Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY

W budżecie na 2018r. Ośrodek ma zabezpieczone środki finansowe na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej wg przedstawionej tabeli. Ostatnia kolumna określa potrzeby na rok 2019.

dział	rozdział	§	zadanie	Kwota 2018	Potrzeby 2019
855	85504		Wspieranie rodziny		
		3020	Wydatki osobowe niezliczane do wynagrodzeń	3 000	3 500
		4010	Wynagrodzenia osobowe	225 677	300 000
		4040	Dodatkowe wynagrodzenia roczne	19 231	25 500
		4110	Składki na ubezpieczenie społeczne	46 213	56 500
		4120	Składki na FP	6 529	8 000
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	6 000	10 000
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	8 000	12 000
		4220	Zakup środków żywności	10 000	12 000
		4300	Zakup usług pozostałych	12 000	20 000
		4410	Podróże służbowe krajowe	8 000	12 000
		4440	Odpis na zřss	7 120	9 000
		4700	Szkolenia pracowników	2 500	10 000
	85508		Rodziny zastępcze		
		4300	Zakup usług pozostałych	128 600	150 000
				482 870	628 500

W roku 2018 i 2019 tut. Ośrodek w dalszym ciągu będzie realizował zadania w ramach Programu wspierania rodziny na lata 2018-2020 przyjęty przez Radę Miejską w Szubinie w grudniu 2017R. Od 1 stycznia 2017r. asystentom rodziny doszło nowe ustawowe zadanie wynikające z zapisów ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” z dnia 4 listopada 2016r. (Dz.U. z 2016r. poz.1860 ze zm.). Asystent będzie pełnił rolę koordynatora wsparcia dla kobiety w ciąży (w tym powikłanej) lub w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz rodzin dzieci, u których zdiagnozowano „ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu”. Może okazać się, że w przypadku zaistnienia problemu, wzrostu środowisk, konieczne będzie zatrudnienia kolejnej osoby na stanowisku asystenta rodziny. W roku 2017 miał miejsce 1 przypadek świadczenia pomocy dla matki.

Zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań gminy należy tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego. Zgodnie z art. 18 ust. 2 w/w ustawy placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina, podmiot któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190 lub podmiot, który uzyskał zezwolenie burmistrza. Placówki wsparcia dziennego są jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny w zakresie pomocy i wychowaniu dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych i są miejscem, gdzie dzieci i młodzież mogą uatrakcyjnić formy spędzania czasu wolnego. Placówki obejmują pomocą całą rodzinę, pełnią również istotną rolę wspierającą w sytuacjach trudnych i kryzysowych, mogą przyczynić się do ich rozwiązania. Od 2 stycznia 2014 r. funkcjonuje przy MGOPS placówka wsparcia dziennego – środowiskowa świetlica opiekuńczo-wychowawcza. Zajęcia odbywały się początkowo

w Harcówce przy ul. Winnica 15 następnie w wyniku niespełniania wymogów bezpieczeństwa zajęcia przeniesiono do Szkoły Podstawowej nr 1, następnie od 1 września 2016r. zajęcia odbywały się w Gimnazjum Nr 1 w Szubinie. A w 2017r. w Szkole Podstawowej nr 1. Uczestnicy mają do dyspozycji 2 pomieszczenia. W niektórych dniach zajęcia odbywają się w salach konferencyjnych Ośrodka. Wszyscy zainteresowani cierpliwie czekają na remont i adaptację Harcówki na świetlicę opiekuńczą z prawdziwego zdarzenia.

Ośrodek w lipcu 2016r. zgłosił Gminę Szubin do Ogólnopolskiego konkursu pod nazwą **Gmina wspierająca rodzinę**, którego realizacja trwała od 20 września 2016 do 20 marca 2017r. Gmina Szubin otrzymała certyfikat „Gmina wspierająca rodzinę” wykonując obowiązkowe zagadnienia do realizacji w trakcie trwania konkursu.

Z uwagi na kończący się w roku 2017 okres obowiązywania Uchwały - Programu z roku 2015 przygotowano i przedstawiono Radzie Miejskiej do przyjęcia projekt nowego Programu na lata 2018-2020 który został uchwalony w dniu 29 grudnia 2017r.

Potrzeby związane z realizacją zadań wykonywanych z zakresu wspierania rodziny w roku 2018 i 2019

1. Kontynuacja zatrudnienia asystentów rodziny – możliwość otrzymania dotacji celowej z budżetu państwa.
2. Podnoszenie kwalifikacji asystentów rodziny.
3. Podnoszenie kwalifikacji pracowników zajmujących się pracą z rodziną poprzez udział w szkoleniach i innych formach kształcenia.
4. Zapewnienie środków na współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinach zastępczych, placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
5. Rozwój poradnictwa psychologicznego i prawnego oraz utworzenie grupy wsparcia dla rodzin.
6. Realizacja ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” w związku z urodzeniem dziecka z ciężką chorobą i niepełnosprawnością.

W celu osiągnięcia zamierzonych celów, konieczne jest dalsze współdziałanie osób i jednostek organizacyjnych na terenie gminy działających na rzecz rodziny i dzieci, bowiem wyłącznie praca zespołowa stanowić będzie pełne i kompleksowe wsparcie.

Każda rodzina jest w innej sytuacji, posiada własny potencjał i od tego zależy, jak intensywnych działań wymaga. Ośrodek stale poszukuje nowych form pracy z rodziną, po to aby rodzina potrzebująca wsparcia otrzymała konkretną pomoc oraz aby jakość życia rodziny miała lepszy wymiar.

*Opracowała:
Renata Michalak
Dyrektor MGOPS*

29.03.2018r.

Dyrektor MGOPS w Szubinie
Renata Michalak

Załącznik Nr5.....
do protokołu Nr27/18.....
dnia11.04.2018v.....

Sprawozdanie
realizacji
Gminnego Programu
Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie
dla gminy Szubin
za rok 2017

„Życie jest ciągiem doświadczeń,
z których każde czyni nas silniejszym,
mimo że czasem trudno nam to sobie uświadomić”

Henry Ford

Szubin marzec 2018 r.

Przedstawienie sprawozdania wyniku z zapisów Uchwały nr XVII/166/15 Rady Miejskiej w Szubinie z dnia 30 grudnia 2015r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla gminy Szubina na lata 2016-2018.

Przemoc występuje wszędzie i jest zachowaniem, które poniża, ogranicza wolność, narusza prawa i powoduje psychiczne i fizyczne cierpienie drugiej osoby. Przemoc jest przestępstwem i nic nie usprawiedliwia jej stosowania. Nikt nie ma prawa krzywdzić drugiego człowieka. Podstawową komórką społeczną jest rodzina. To w rodzinie każdy człowiek przeżywa najważniejszy okres kształtujący między innymi jego styl życia, osobowość, pogląd na świat. W związku z powyższym dom rodzinny powinien być postrzegany jako środowisko miłości, opieki, bezpieczeństwa, akceptacji ale przede wszystkim schronienie przed złem zewnętrznego świata. Jednak dla wielu ludzi dom rodzinny jest miejscem terroru, zagrożenia, poniżenia, lęku i cierpienia. Przemoc we współczesnym świecie jest zjawiskiem coraz bardziej widocznym i niepokojąco narastającym, dlatego ważne jest podejmowanie interdyscyplinarnych działań zmierzających do zmniejszenia skali tego zjawiska.

Od kilku lat zaobserwowano, iż rzeczywistość w tym zakresie uległa zmianie. Sprawiły to nowe narzędzia i procedury zmierzające do skutecznej ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Współpracujące ze sobą służby podejmują działania, które mają na celu przeciwdziałanie przemocy i niesienie niezbędnej pomocy. Główną ideą zespołów interdyscyplinarnych jest stworzenie wspólnej płaszczyzny pracy dla pracowników różnych instytucji zajmujących się pomocą rodzinie. Dlatego też utworzenie zespołu interdyscyplinarnego jest najlepszą formą przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Stworzenie obszaru współpracy nie tylko łagodzi bariery komunikacyjne między instytucjami, ale również podnosi efektywność pracy oraz społeczne zaufanie do kompetencji instytucji pomagających.

Art. 9a pkt.3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stanowi, iż Zespół Interdyscyplinarny to przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz kuratorów sądowi. W skład zespołu mogą wchodzić także prokuratorzy.

Zespół Interdyscyplinarny w gminie Szubin w roku 2017 funkcjonował w niżej wymienionym składzie, na podstawie Zarządzenia nr 0050.1.30.2016 Burmistrza Szubina z dnia 17 lutego 2016r.

Imię i nazwisko	funkcja	Instytucja
Dominika Naliwajska	przewodnicząca*	MGOPS w Szubinie
Joanna Sobczak	z-ca przewodniczącej *	MGOPS w Szubinie
Dawid Jakubiak	członek	Komisariat Policji w Szubinie
Emilia Pruszek	członek	NZOZ Medyk w Szubinie
Violetta Zielińska	członek	Gimnazjum nr 1 w Szubinie
Renata Michalak	członek	GKRPA w Szubinie
Maciej Lisowski	członek	Nasza Nadzieja w Kołaczku
Piotr Cieślewicz	członek	Kuratorska Służba Sądowa

- o Pani Joanna Sobczak od września 2017r. przebywa na urlopie macierzyńskim.
- o Pani Dominika Naliwajska wróciła od listopada 2017r. z urlopu macierzyńskiego

Od 9 stycznia 2018r. Zarządzeniem Burmistrza Pana Dawida Jakubiaka zastąpił Pan Krzysztof Kociałkowski.

Ustawodawca zobowiązał wójtów, burmistrzów i prezydentów miast do powołania Zespołów Interdyscyplinarnych. Zadaniem własnym gminy jest tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, który ma zawierać:

- o opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- o prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- o zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Działania Zespołu mają wspierać rodziny doświadczające przemocy pracą interdyscyplinarną. Zespół Interdyscyplinarny jest elementem gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Można powiedzieć, że jest on narzędziem systemowej współpracy, która powinna być oparta na podejściu wielopłaszczyznowym, pozwalającym szeroko przyglądać się zjawiskom społecznym i inicjować zmiany społeczne.

Głównym aktem prawnym regulującym kwestie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasad postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz zasad postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie jest ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (tj.Dz. U. z 2015r. poz. 1390.) oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” (Dz. U. z 2011r. nr 209 poz. 1245).

Obsługę organizacyjno - techniczną Zespołu zapewnia Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szubinie zgodnie z art. 9 a, pkt. 9 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego nie otrzymują żadnego wynagrodzenia za udział w posiedzeniach, odbywają się one w godzinach pracy członków, podpisane porozumienia zobowiązują pracodawców do delegowania pracowników do udziału również w pracach grup roboczych.

Zadania Zespołu Interdyscyplinarnego określa art. 9b, pkt.1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Należą do nich: integrowanie i koordynowanie działań w/w podmiotów, diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie Zespół może tworzyć grupy robocze. Skład grupy roboczej nie różni się znacząco od składu Zespołu. Są to przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, jak również kuratorzy sądowi, przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadania grupy roboczej określa art. 9a pkt. 11 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Należą do nich: opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Dane statystyczne z działania Zespołu Interdyscyplinarnego za rok 2017

Odbyły się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego poświęcone bieżącej pracy interdyscyplinarnej oraz doskonalenia metod współpracy a także realizacji programu Przeciwdziałania przemocy.

Do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęły 32 Niebieskie Karty, które uruchomiły procedurę i dalsze działania.

Odbyło się 136 posiedzeń grup roboczych.

Instytucje zakładające Niebieską Kartę w roku 2017:

Instytucja	Ilość
Policja	26
Szkoła	2
Służba Zdrowia	0
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0
Pomoc Społeczna	4
razem	32

Jest wiele powodów dla których osoba doznająca przemocy nie potrafi odejść od sprawcy. Jednym z czynników jest to, że kobiety współzależniają się od swojego oprawcy. Ofiara przemocy wykazuje bezradność, ma zaniżone poczucie własnej wartości, jest często kontrolowana i przerażona. Osoba stosująca przemoc często doprowadza do odizolowania ofiary od najbliższych. Osoba doznająca przemocy wierzy w to co mówi sprawca, który doprowadza do zniszczenia autonomii ofiary przemocy.

Z danych statystycznych prowadzonych miesięcznie przez Przewodniczącego Zespołu wynika, iż dominującą osobą podejrzaną o stosowanie przemocy w rodzinie jest mężczyzna. W 2017 roku były to 32 przypadki a w 2016 roku odnotowano 30 a w 2015r. - 27. Sytuacja nie uległa zmianie. Mężczyzna czuje się silniejszy, ponieważ kobieta z natury jest „słabsza”. Kobieta będąca matką jest często zapracowana, przemęczona, przez co łatwiej ją podporządkować.

Od 2011 roku prowadzony jest monitoring środowisk objętych procedurą Niebieskiej Karty (niezapowiedziane dni i godziny) przez Pracownika Socjalnego i Funkcjonariusza Policji. Wizyty w środowisku mają zapewnić poczucie bezpieczeństwa osobie doświadczającej przemocy w rodzinie oraz dzieciom. Osoba, która stosuje przemoc ma poczucie, że jej zachowania podlegają kontroli. Ponadto monitoring środowisk pozwala na opracowanie i wdrożenie w życie strategii postępowania w konkretnych przypadkach, włączenie niezbędnych instytucji i wykorzystanie profesjonalnych metod pracy. Osoby doświadczające przemocy mogą liczyć na wsparcie Przewodniczącego w tworzeniu pism procesowych jak również udziału w charakterze świadka w sprawach sądowych. Udział w sprawach sądowych w charakterze świadka przedstawicieli Zespołu Interdyscyplinarnego i członków grupy roboczej, którzy bezpośrednio pracują z rodziną, umożliwia uzyskanie szybkiego rozstrzygnięcia spraw związanych z przemocą. W roku 2017 nie odnotowano interwencyjnego umieszczenia osób dotkniętych przemocą w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy.

Podnoszenie kwalifikacji członków Zespołu Interdyscyplinarnego poprzez udział w szkoleniach i konferencjach. Podniesienie poziomu świadomości społeczności lokalnej w zakresie zagrożeń płynących ze zjawiska przemocy w rodzinie oraz możliwości interwencji. W dniach od 5 do 6 grudnia 2017r. dla 35 osób tworzących zespół osób współpracujących w zakresie przeciwdziałania przemocy - pracownicy socjalni, kuratorzy sądowi, pedagodzy, asystenci rodzinni, policjanci, pielęgniarki nauczania i wychowania - brało udział w szkoleniu zorganizowanym przez Zespół Interdyscyplinarny pt. „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie dla OPS w Szubinie i partnerskich jednostek pomocowych” – kontynuacja. Szkolenie prowadzone przez Panią Agnieszkę Olszewską. Działania finansowane były ze środków zaplanowanych w budżecie MGOPS. Ponadto pracownicy MGOPS-u uczestniczą w szkoleniach, konferencjach organizowanych przez instytucje współpracujące w sferze zapobiegania przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny również w 2017r. dla celów promocyjnych przygotował ulotkę informacyjną dot. niezbędnych informacji o instytucjach, w których osoby doznające przemocy mogą uzyskać wsparcie lub inni świadkowie mogą zgłosić te zdarzenia.

Wnioski

Należy stwierdzić, że obowiązujące przepisy prawne i system przeciwdziałania przemocy w rodzinie dają realne możliwości udzielenia właściwej pomocy i ochrony osobom, które doświadczają przemocy w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” jako meritum zespołowej pracy, daje możliwość profesjonalnego podejścia do problematyki przemocy. Szereg możliwości prawnych takich jak nakaz opuszczenia lokalu dla sprawców przemocy, zakaz zbliżania, nakaz leczenia odwykowego, osadzenie, areszt, nakaz udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym dla sprawców przemocy, zakaz stosowania kar fizycznych wobec dzieci czy obowiązek wydania zaświadczenia lekarskiego dla osób dotkniętych przemocą to realne możliwości prawne, którymi dysponują służby w ramach swoich kompetencji. Istotnym elementem systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest procedura „Niebieskie Karty”, która ułatwia rozpoznawanie, dokumentowanie przypadków i rodzajów przemocy domowej oraz organizowanie pomocy w środowisku lokalnym.

Sprawozdanie za rok 2017 prezentuje w jakich obszarach powinno się podjąć działania profilaktyczne tj. podniesienie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców, przeciwdziałanie alkoholizmowi czy ochrona dziecka krzywdzonego. Faktem jest, że co raz więcej dzieci w Gminie Szubin doświadczają przemocy. Podkreślenia wymaga fakt, że jego sprawcami są rodzice czyli osoby, które powinny dać dziecku poczucie bezpieczeństwa, akceptacji i miłości. Ważnym elementem przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony małoletniego dziecka jest profilaktyka. Ze względu na

narastanie tego zjawiska w Gminie Szubin, najlepszym sposobem ochrony najmłodszych przed skrzywdzeniem, może być np. rozpowszechnianie wiedzy o zjawisku przemocy, sposobach rozpoznawania przemocy i nabyciu umiejętności jej przeciwstawiania, jest też edukacja rodziców w zakresie wychowania dziecka, nabycia wiedzy o jego rozwoju i zachowaniach adekwatnych do wieku oraz tworzenie lokalnej sieci wspierania dziecka i rodziny. Dlatego MGOPS organizuje różne warsztaty, które wyeliminują takie zachowania w przyszłości. Jedno z tych działań zostało opisane w dwumiesięczniku Niebieska Linia nr 1/111/2017 – materiał w załączeniu.

W roku 2018 podejmiemy dalsze działania celem stworzenia procedur zintegrowanej, międzyinstytucjonalnej współpracy na rzecz pomocy dziecku krzywdzonemu oraz pracownicy MGOPS będą realizować cele i zadania wynikające z przyjętej 30 grudnia 2015r. uchwały w sprawie Gminnego Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla gminy Szubin na lata 2016-2018.

opracowała:

Renata Michalak

Szubin, 29 marca 2018r

Dyrektor MGOPS w Szubinie

Renata Michalak

Znikąd przyszłaś, donikąd wrócisz

Społeczności wiejskie rządzą się swoimi prawami. Wzajemne relacje w rodzinie opierają się na tradycjach przekazywanych z pokolenia na pokolenie i posłuszeństwie oraz specyficznym pojmowanym szacunku dla osób starszych. Każdy powinien znać swoje miejsce. Aby dokonać zmian w mentalności społeczności wiejskiej i przeciwdziałać przemocy, warto zaangażować przedstawicieli Kościoła, gdyż mają oni ogromny wpływ na społeczność małych miast i wsi, a przez to mogą stać się doskonałym sprzymierzeńcem w przeciwdziałaniu przemocy.

Joanna Sobczak

W gminie na terenie której mieszkam (gmina Szubin, woj. kujawsko-pomorskie) i pracuję jako pracownik socjalny oraz zastępca przewodniczącej zespołu interdyscyplinarnego większa część jej mieszkańców zamieszkuje tereny wiejskie i głównie utrzymuje się z gospodarstw rolnych. Na tych terenach panuje nieustannie stereotypowe myślenie dotyczące funkcjonowania rodziny oraz jej roli w społeczeństwie.

W świadomości większej liczby mieszkańców zjawisko przemocy nie istnieje i o ile reagują na krzywdę wobec dzieci (nie biorąc pod uwagę doświadczania przemocy psychicznej, wskutek bycia np. świadkiem przemocy wobec rodzica), to na tę wyrządzoną najbliższym, ale osobom dorosłym już niekoniecznie. Z moich obserwacji oraz rozmów przeprowadzanych głównie w trakcie przeprowadzania wywiadów środowiskowych z podopiecznymi wynika, że zjawisko przemocy w rodzinie zatacza coraz szersze kręgi. Do zachowań negatywnych, również tych noszących znamiona przemocy wśród moich podopiecznych dochodzi najczęściej w rodzinach wielopokoleniowych. Przemoc zwykle dotyka kobiety, natomiast osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że są sprawcami przemocy są ich teściowie. Często są to osoby starsze z bagażem negatywnych doświadczeń w relacjach ze swoimi teściowymi. Z moich obserwacji wynika, że teściowie zwykle obwiniają swoje synowe za zmianę relacji na płaszczyźnie matka-syn. Podważają ich decyzje, często ograniczają możliwość samodzielnego podejmowania przez nie decyzji, buntują synów przeciwko swoim żonom, niestety nierazkto włączają w to również małe wnuki. Swoje zachowanie uznają za normalne, nie widzą w tym nic złego, na rozmowy motywujące do zmiany reagują nerwowo, twierdząc, że są u siebie, więc mogą robić to, co uważają za słusne. Przykre jest to, że moje podopieczne, które dotyka przemoc, zwykle nie mogą liczyć na wsparcie ze strony swoich rodziców czy też rodzeństwa, którzy wychodzą z założenia, że skoro zdecydowały się na takie związki, to powinny teraz ponosić konsekwencje własnych wyborów. Takie postawy utwierdzają osoby krzywdzone w przekonaniu, że rzeczywistości nie da się zmienić, odbiera im to siłę do zmiany, powoduje trwanie w czymś, co niszczy.

Nie w każdej rodzinie moich podopiecznych występują problemy finansowe, jednak już przemoc ekonomiczna jest zauważalna. Najczęściej pieniędzmi dysponuje najstarszy

domownik – teściowa, a synowa, mimo że wkłada wiele wysiłku w codzienne prace (często jest to praca w gospodarstwie) w kwestii finansów ma niewiele do powiedzenia.

Konkretne działania

Wspólnie z Magdaleną Jeziorowską, zastępcą dyrektora Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szubinie, jak również dzięki wiedzy zdobytej w Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie IPZ PTP postanowiliśmy podjąć działania edukacyjne mające na celu przeciwdziałanie przemocy w środowiskach wiejskich poprzez podniesienie świadomości społecznej w tym zakresie. Nasze działania przeprowadziliśmy przy współpracy z Magdaleną Polus, doświadczoną specjalistką w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, która od kilkadziesiąt lat pracuje w tym obszarze. Do współpracy zaprosiliśmy również proboszcza jednej z parafii na terenie naszej gminy, który, świadomy problemów parafian, podjął ją z dużym entuzjazmem. Nasze spotkanie zostało zapowiedziane przez księdza tydzień wcześniej w trakcie ogłoszeń parafialnych. Proboszcz zachęcał do udziału w pogadance na temat wartości rodziny oraz problemów w niej występujących, ale podkreślił, że udział w spotkaniu jest dobrowolny. Biorąc pod uwagę specyfikę funkcjonowania mieszkańców, którzy tłumnie całymi rodzinami chodzą w niedzielę do kościoła i dość chętnie angażują się w inicjatywy zapowiadane przez proboszcza, założyliśmy, że w pogadance może uczestniczyć ok. 25-30 osób i tak właśnie się stało. Istotne jest to, że w naszym spotkaniu wzięły udział w większości te rodziny, których problem przemocy bezpośrednio dotyczy. Były to młode małżeństwa; mieszkające wspólnie z rodzicami. Spotkanie odbyło się w kościele, a głównymi zagadnieniami, jakie zostały poruszone, były:

1. Podkreślenie roli rodziny, wskazanie na zachowania, które towarzyszą nam na co dzień, a jakie mogą ranić naszych bliskich, przy czym niekoniecznie są one przez nas uświadamiane. Rozmowa o uczuciach – strachu, radości, gniewie, smutku, wstydzie.
2. Wskazanie mitów i faktów dotyczących przemocy:
 - przemoc w rodzinie nie jest częstym zjawiskiem,
 - przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien wtrącać się w sprawy rodzinne,
 - sprawcy przemocy stosują agresywne zachowania tylko pod wpływem alkoholu,

- przemoc w rodzinie występuje wyłącznie w niższych klasach społecznych,
- religijność może powstrzymać przemoc,
- przemoc to był jednorazowy incydent, który się nie powtórzy,
- przemoc w rodzinie jest wynikiem chwilowej utraty samokontroli przez sprawcę,
- kobieta musiała zrobić coś, czym zasłużyła na krzywdzące traktowanie,
- kobieta zawsze może opuścić dom, jeśli doświadcza przemocy ze strony najbliższych,
- policja może ochronić kobietę przed bijącym ją mężem.

Wskazanie na wieloaspektowość powyższych stwierdzeń, uświadomienie, że każda sytuacja jest inna, wymaga indywidualnego podejścia w podjęciu próby jej rozwiązania.

3. Wyjaśnienie w prosty sposób źródła, form i przejawów przemocy.
 4. Rola ofiary i sprawcy, uświadomienie możliwości występowania w dwóch rolach w zależności od sytuacji.
 5. Wyjaśnienie pojęcia i poszczególnych faz cyklu przemocy.
 6. Wskazanie instytucji, gdzie można uzyskać pomoc.
- Głównym celem spotkania była edukacja w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Istotnym elementem naszej pogadanki niewątpliwie było nazwanie pewnych zachowań wprost, wskazanie, że są one przemocą. Zaobserwowaliśmy, że część osób uczestniczących w spotkaniu (szczególnie te, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie) zdało sobie sprawę, chociaż w niewielkim stopniu, że ich zachowanie może nieść za

sobą poważne konsekwencje przede wszystkim w relacjach rodzinnych, ale także konsekwencje prawne. Co do osób, wobec których istnieje podejrzenie, że są ofiarami przemocy w rodzinie, ważne było uświadomienie im, że nie muszą godzić się na to, czego doświadczają w rodzinach, że mają prawa, a nie tylko obowiązki. Chcieliśmy wskazać, gdzie mogą szukać wsparcia i pomocy.

Sukcesem jest, że jedna z pań, która doświadcza przemocy w rodzinie, zaczęła regularnie korzystać z darmowej pomocy psychologicznej w naszym ośrodku. Nasz pomysł na przeciwdziałanie przemocy w środowiskach wiejskich może wydać się dość kontrowersyjny, szczególnie ze względu na włączenie w to instytucji Kościoła. Jednak biorąc pod uwagę mentalność większości osób mieszkających na wsi, Kościół, a co za tym idzie – ksiądz – stanowi dla nich autorytet i ten fakt warto wykorzystać w słusznej sprawie. Niektórzy z uczestników spotkania być może byli oburzeni, że w kościele mówi się wprost o przemoc. Obawialiśmy się również, jak będą wyglądały relacje uczestników spotkania po powrocie do domu. Były one różne, jednak bierność i czekanie aż sytuacja sama się rozwiąże nie jest wyjściem z sytuacji. Warto podejmować różnorodne działania, nawet gdyby miały one pomóc tylko jednej osobie czy też rodzinie. W przyszłości planujemy organizować podobne spotkania w sąsiednich parafiach.

Joanna Sobczak – pracownik socjalny w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Szubinie, zastępczyni przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego w Szubinie.

NIEBIESKA

4/111/2017

DWUMIĘSIĘCZNIK POŚWIĘCONY
PROBLEMATYCE PRZEMOCY

Cena 17 zł (z VAT)

ISSN 1507-2916

LINIA

